

NOVÉ POPLATKY ZA LIEKY

**Koľko peňazí
vám vráti
poistovňa?**

HN SERVIS | 15 a 16

HN

obsah
rozhoduje

HOSPODÁRSKE NOVINY

www.hnonline.sk
vydáva MAFRA Slovakia, a. s.
pondelok 28. decembra 2020, číslo 248, **

35-tisíc vakcín je na ceste, doraziť majú tento týždeň

PANDÉMIA

Cez víkend odštartovalo očkovanie proti ochoreniu COVID-19. Dávky sa mihnajú rýchlo, preto budeme naskladňovať nové zásoby.

Denisa Funtíková @hn
denisa.funtikova@mafraslovakia.sk

Bratislava – Slovensko, rovnako ako väčšina európskych krajín, dostalo v sobotu prvých 10-tisíc očkovacích látok. Vakcína proti ochoreniu COVID-19 bola ako prvému Slovákom aplikovaná odborníkovi na tropickú medicínu Vladimírovi Krčmérymu, nasledoval ho hlav-

ný hygienik Ján Mikas, minister zdravotníctva Marek Krajčí a včera aj prezidentka Zuzana Čaputová. Počas víkendu sa stihlo zaočkovať asi tisíc ľudí. „Potom sa ide očkovať natvrdo. Od tohto týždňa by to mohlo byť päť až 10-tisíc,“ uviedol pre HN Krčméri. Úvodná zásoba vakcín by pri takomto tempe vydržala iba pár dní.

Podľa informácií HN však už tento týždeň dorazí do skladov

ďalších 35-tisíc kusov. Rovnako ako prvá várka, aj tie budú od spoločností Pfizer a BioNTech – celkovo má od nich Slovensko zakontrahovaných 2,4 milióna dávok. V prebiehajúcej prvej vlne sú podľa národnej stratégie zdravotníci, pracovníci kritickej infraštruktúry a zamestnanci domovov sociálnych služieb. V tej druhej, ktorá by mala odštartovať na budúci týždeň, majú nárok na vak-

cínu klienti DSS, pacienti nad 65 rokov či chronicky chorí. K nim by sa mohli dostať už aj látky od americkej firmy Moderna, ktorých schválenie Európskou liekovou agentúrou sa očakáva už začiatkom januára. Práve tie sú podľa Krčméryho vhodné pre domovy sociálnych služieb. Na uskladnenie nepotrebujú ako v prípade Pfizeru boxy na -80 stupňov Celzia, ale stačia štandardné mraznič-

ky s teplotou -20 stupňov. Druhý typ má doraziť na Slovensko najneskôr siedmeho januára.

Počas prvého víkendu sa zatiaľ očkovalo v nemocniciach v Nitre, Bratislave, Košiciach a Banskej Bystrici. Podľa hovorkyne rezortu Zuzany Eliášovej máme 25 miest, kde sa postupne bude podávať očkovacia látka.

Viac na strane 3, Sme...

Na Slovensku bol prvým zaočkovaným lekár, vedec a odborník na tropickú medicínu Vladimír Krčméri. Nasledovali ho viacerí ministri, zdravotníci, epidemiológovia a včera aj prezidentka Zuzana Čaputová.

SNÍMKY: TASR/L. GRINAJ, J. NOVÁK

ROZHOVOR

Heger zvažuje dane z luxusu

Bratislava – Pandémia koronavírusu rozpočet tvrdo zaboľala. Podľa prepočtov rezortu financií spôsobila štátnej kase výpadok 2,2 miliardy eur, čím sa odhadovaný deficit vyšplhal na zhruba 5,24 miliardy. „Bude treba, aby krajiny svoje rozpočty konsolidovali,“ povedal v rozhovore pre HN šéf rezortu Eduard Heger. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť mu dáva na najbližšie dva roky prie-

pustku s tým, že ekonomiku treba v zlých časoch podporovať rozbeh. Heger napriek tomu plánuje začať diskusiu o reforme daňového systému.

„Budeme znižovať daňové zaťaženie práce, a to sa bude kompenzovať na strane spotreby a majetku. Správne nastavené ekologické a majetkové dane zodpovedajú tomu, čomu sa hovorí daň z luxusu,“ vysvetľuje.

V rámci takzvaných zelených oblastí zvažuje zaviesť vyššie poplatky a cestnú daň pre znečisťujúce vozidlá, na strane majetku zas pôjde o rast tej z nehnuteľností. Minister financií tvrdí, že ak je niekto bohatý, tak si môže dovoliť nielen vyšší konzum, ale aj vyšší daňový príspevok do verejného rozpočtu. (BZM)

Viac na strane 4, Bohatí...

ROLAND DVOŘÁK,
riaditeľ FinGo

ANKETA

Prečo sa oplatí čítať
Hospodárske noviny?

Hospodárske noviny sú výborným zdrojom komplexného spravodajstva z oblasti podnikania a ekonomiky. Je to šlabikár pre ľudí, ktorí hľadajú informácie v podnikateľskom prostredí.

MALOOBCHOD

Nová éra výpredajov, akcie sú iba na webe

Bratislava – Lockdown má trvať do 10. januára, čomu museli obchodníci prispôbiť výpredaje. Viac než kedykoľvek v minulosti sa snažia zaujať zákazníka na internete. Predajca elektroniky Datar ich presunul výlučne do online priestoru. Patrik Čanecký zo spoločnosti LPP Slovakia, ktorá na Slovensku zastreňuje módné znač-

ky ako Reserved, Cropp či Sinsay, hovorí, že výpredaje odštartovali ešte pred Vianocami. Zmeny sa dotkli aj skladby zlacneného tovaru. „Vplyv home officeu zmenil dopyt zákazníkov,“ vysvetľuje. Viac sa bude predávať oblečenie na doma, ako sú tepláky alebo mikiny. (KR)

Viac na strane 9, Povianočné...

Cena
cena 0,99 EUR /
predplatné 0,876 EUR

Predplatné
tel.: 02 48 238 238, www.hnonline.sk/predplatne
e-mail: predplatne@mafraslovakia.sk

HN ONLINE.SK

mafra slovakia

Európa aj svet začali boj s vírusom

PANDÉMIA

Distribúcia látky z belgického závodu sa začala v piatok a prví pacienti ju dostali v sobotu. Mnoho lídrov sa dalo zaočkovať pred médiami.

Jana Šimíčková

jana.simickova@mafrasklovakia.sk

Bratislava - Hoci na Slovensku či v Nemecku prvých ľudí zaočkovali proti COVID-19 už 26. decembra, dohoda krajín Európskej únie bola iná. Koordinované očkovanie vakcínou spoločností Pfizer a BioNTech sa malo začať o deň neskôr. Tento termín na podanie prvých dávok dodržali v Taliansku, Rakúsku, Španielsku, Poľsku, Litve či v Českej republike, kde zaočkovali najmä zdravotníkov, či seniorov.

Päť dobrovoľníkov vo veku od 80 do 93 rokov dostalo injekciu do ramena napríklad vo Viedni, čo rakúsky kancelár Sebastian Kurz označil za historický deň, ktorý je „začiatkom víťazstva proti pandémie“. V Poľsku zas dostala vakcínu päť zdravotníkov, medzi nimi aj vrchná sestra varšavskej nemocnice. „Vidíte tú radosť v mojich očiach?“ povedala krátko po zaočkovaní. Podobné to bolo aj v Taliansku, kde vakcínu aplikovali trom zdravotníkom v rímskej nemocnici. „Dnes sa Taliansko prebúdzá do dňa vakcinácie,“ napísal na twitteri taliansky premiér Giuseppe Conte. Prvenstvo v Španielsku si pripísala 96-ročná obyvateľka domova pre seniorov v 85-tisícovom meste Guadalajara.

Očkovacia látka americkej spoločnosti Pfizer a nemeckej firmy BioNTech je prvou a zatiaľ jedinou, ktorej Európska lieková agentúra udelila podmienenú registráciu v Únii. Jej použitie následne schválila Európska komisia.

Krajiny zatiaľ obdržali prvých zhruba 10-tisíc dávok, ktoré vyštáčia na vakcináciu polovičného počtu ľudí. Ďalšie látky majú doraziť ešte pred koncom roka. Európska lieková agentúra aktuálne v zrýchlenom konaní posudzuje aj vakcínu americkej firmy Moderna, pričom k jej podmienennej registrácii by sa mala vyjadriť 6. januára.

Prvá vakcinácia proti COVID-19

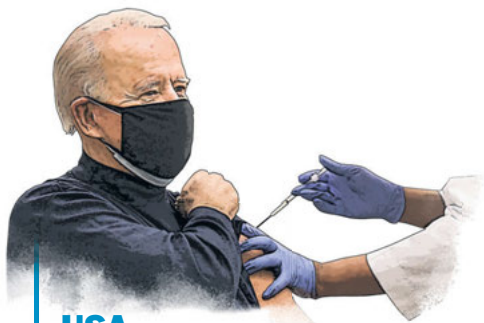

Izrael

V Izraeli začali s očkovaním 20. decembra. Medzi prvými vakcínu dostali tamojší premiér **Benjamin Netanjahu** a minister zdravotníctva Jul Edelstein. „Požiadal som, aby sme spolu s ministrom zdravotníctva boli zaočkovaní ako prví, aby sme slúžili ako osobný príklad a povzbudili vás k očkovaniu,“ uviedol 71-ročný Netanjahu.

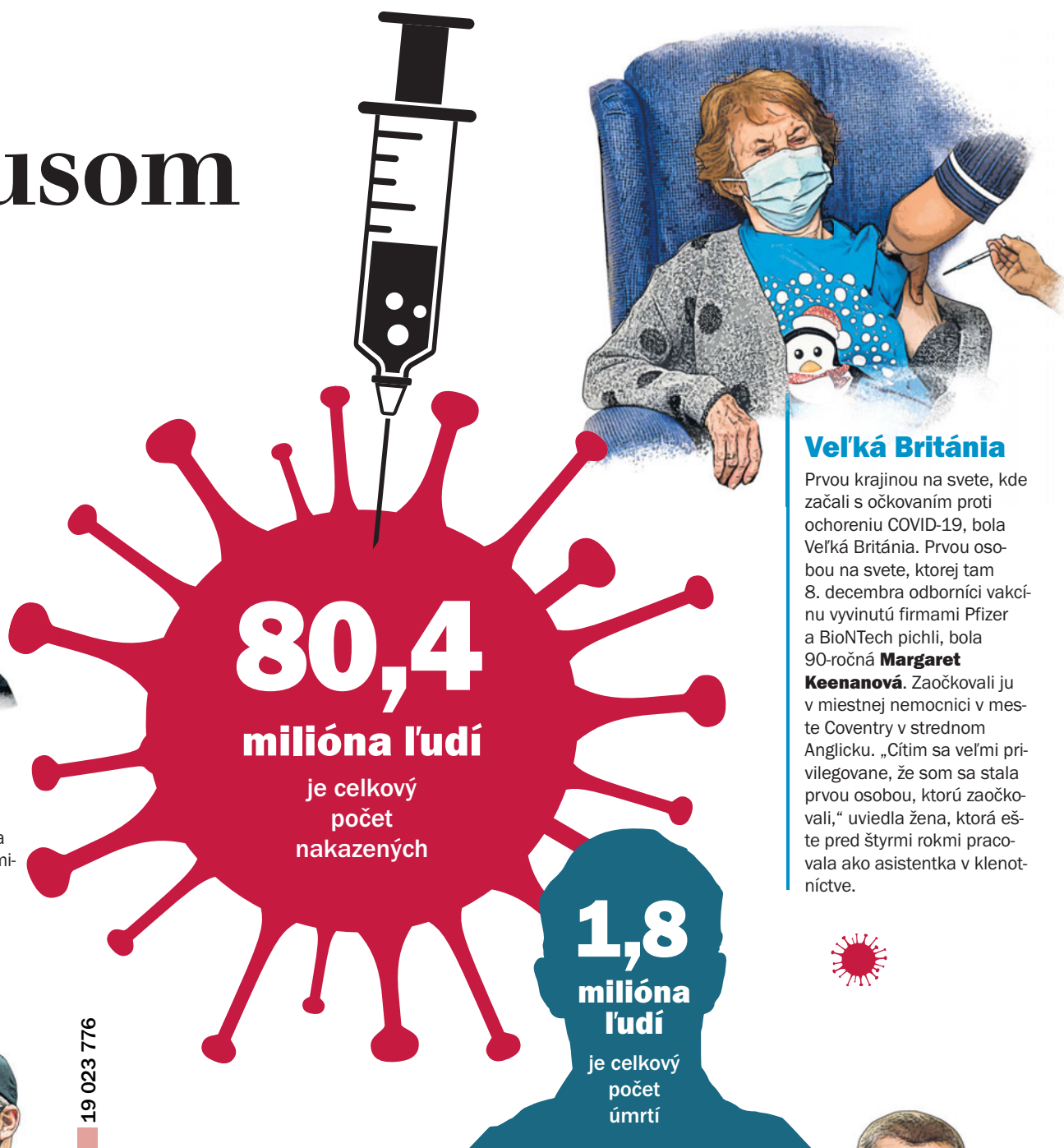
USA

V Spojených štátoch amerických odštartovali vakcináciu 14. decembra. Prvou zaočkovanou sa tam stala zdravotná sestra Sandra Lindsayová zo Židovského zdravotníckeho centra na Long Islande. V rovnaký deň sa dal zaočkovať aj šéf Pentagonu **Christopher Miller**. Vakcínu proti novému druhu koronavírusu mu pichli vo vojenskej nemocnici Waltera Reeda neďaleko Washingtonu.

USA

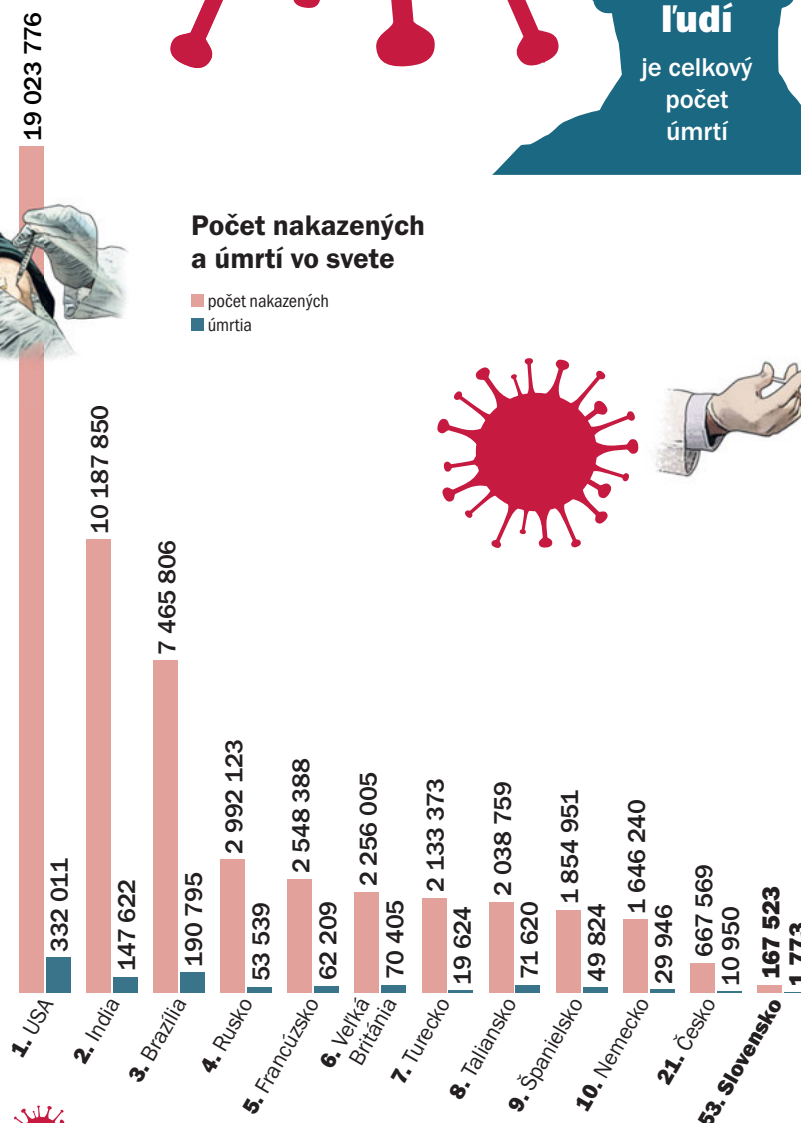
Novozvolenému americkému prezidentovi **Joeovi Bidenovi** vakcínu pichli pred televíznymi kamerami 21. decembra v nemocnici Christiana v meste Newark v americkom štáte Delaware. Jeho zámerom bolo posilniť dôveru Američanov. „Niet sa čoho obávať,“ povedal 78-ročný Biden po zaočkovaní.

Veľká Británia

Prvou krajinou na svete, kde začali s očkovaním proti ochoreniu COVID-19, bola Veľká Británia. Prvou osobou na svete, ktorej tam 8. decembra odborníci vakcínu vyvinutú firmami Pfizer a BioNTech pichli, bola 90-ročná **Margaret Keenanová**. Zaočkovali ju v miestnej nemocnici v meste Coventry v strednom Anglicku. „Čítim sa veľmi privilegované, že som sa stala prvou osobou, ktorú zaočkovali,“ uviedla žena, ktorá ešte pred štyrmi rokmi pracovala ako asistentka v klenotníctve.

Počet nakazených a úmrtí vo svete

Česko

Jedným z prvých politikov, ktorým podali vakcínu hneď po začiatku očkovania v rámci krajín Európskej únie, bol český premiér **Andrej Babiš**. Spolu s ním ju dostala aj 90-ročná Emília Řepíková, vojnová veteránka a priama účastníčka bojov na Dukle. Babiš v tejto súvislosti povedal, že Česko má za sebou najhorší rok vo svojej novodobnej histórii a vakcína predstavuje nádej, že sa vrátíme do normálneho života.

Zdroj: Johns Hopkins University, Reuters/TASR/AP
Infografika: HN/M. Záborský

AKO PANDÉMIA OVPLYVNILA SVET TECHNOLOGIÍ?

Rok 2020 sme si zhrnuli s odborníkom na technológie Ondrejom Mackom. Sledujte našu **HNtelevíziu**.

Denník HOSPODÁRSKE NOVINY. Vydáva MAIRA Slovakia, a. s.
Adresa redakcie: Nobelova 34, 836 05 Bratislava, tel. č.: 02/48 23 81 11
Šéfredaktorka: HOSPODÁRSKYCH NOVÍN Marcela Šimková, tel. č.: 02/48 23 83 30
Zástupca šéfredaktorky: Vladimír Trávníček, tel. č.: 02/48 23 83 52
Zástupca šéfredaktorky: Martin Kováčik, tel. č.: 02/48 23 83 43
Vedúca HN magazínu: Alžbeta Píchačková, tel. č.: 02/48 23 83 24
Vedúci rubriky Spravodajstvo a ekonomika: Martin Paulík, tel. č.: 02/48 23 83 67
Vedúci rubriky Firma a financie: Miroslav Vajs, tel. č.: 02/48 23 84 24

REŠPEKTUJEME
ETICKÝ KÓDEX NOVINÁRA

Vedúci rubriky Názory a analýzy: Luboslav Kačalka, tel. č.: 02/48 23 82 17
Vedúca HNStyle: Lucia Ležovičová, tel. č.: 02/48 23 83 53
Vedúca Servisných príloh: Tatjana Rundesová, tel. č.: 02/48 23 82 12
Vedúca výroby: Danica Prokopová, tel. č.: 02/48 23 83 57
Šéfredaktor HNOnline.sk: Peter Blaško, tel. č.: 02/48 23 83 06
Vzor e-mailu na členov redakcie: Meno.Priezvisko@mafrasklovakia.sk

Vydavateľstvo **mafra** slovakia
Sídlo spoločnosti: Nobelova 34, 836 05 Bratislava
Výkonný riaditeľ: Vladimír Mužík, tel. č.: 02/48 23 81 00
Finančný riaditeľ: Martin Mráz, tel. č.: 02/48 23 82 00

Obchodná riaditeľka: Katarína Michalechová, tel. č.: 02/48 23 81 06
Riaditeľ digitálnych médií: Denis Schvarcz, tel. č.: 02/48 23 84 42
Riaditeľ marketingu, PR a eventov: Ivan Netik, tel. č.: 02/48 23 81 41
Príjem inzercie: tel. č.: 02/48 23 81 32, 02/48 23 81 03, fax: 02/48 23 81 31, e-mail: inzercia@mafrasklovakia.sk
Predplatné: tel. č.: 0948/987 958, 0917/238 23 on-line: predplatne.hnonline.sk, fax: 02/48 23 81 40, predplatne@mafrasklovakia.sk

MAIRA Slovakia, a. s., je druhým najslávnejším vydavateľstvom na Slovensku. Vydáva viac ako 50 printových titulov, prevádzkuje 14 webových portálov a internetovú televíziu.

Ročník XXVII. © Copyright MAIRA Slovakia, a. s. Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ.
Autori článkov zverejnených v tomto vydaní si v zastúpení vydavateľom vyhradujú právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie a na verejný prenos článkov označených ©HN, ako aj na verejné rozširovanie a rozmnožovanie týchto článkov v zmysle § 33 ods. 1 písm. a) a d) autorského zákona. Monitoring tlače poskytujú súhlasom vydavateľa firmy NEWTON Media s.r.o., SITA Slovenská tlačová agentúra a.s., Monitora s.r.o. a Slovakia Online s.r.o.
Internet: hnonline.sk, e-mail: redakcia@mafrasklovakia.sk
Evidenčné číslo 385/08, IČO: 51 904 446, Audit nákladu ABC SR, ISSN 1335-4701.
Tlač: MAIRA PRINT Olomouc, Pavelkova 7, 772 11 Olomouc.
Vydavateľstvo MAIRA Slovakia, a. s., je súčasťou koncernu AGROFERT.

Sme medzi prvými očkovanými Európanmi

Infektológ Vladimír Krčméry (vľavo), infektológ Pavol Jarčuška a minister zdravotníctva Marek Krajčí boli v sobotu medzi prvými zaočkovanými Slovákmi.

SNÍMKA: TASR/L. GRINAJ

PANDÉMIA

Boj vakcíny s ochorením COVID-19 úspešne odštartoval v sobotu. Ďalšie dávky budú na Slovensko dodané už tento týždeň.

Denisa Funtíková ©hn
denisa.funtikova@mafrasslovakia.sk

Bratislava – Napoludnie ich ešte len vykladali z kamiónov pred Štátnym ústavom na kontrolu liečiv v hlavnom meste. O pár hodín neskôr už injekčná striekačka aplikovala účinnú látku vakcíny do tela prvého Slováka v nitrianskej fakultnej nemocnici. Slovensko sa tak s Nemeckom a Maďarskom zaradilo medzi tri európske štáty, ktoré začali s vakcináciou o deň skôr, ako bolo plánované v rámci Únie. Prvým zaočkovaným bol odborník na tropickú medicínu Vladimír Krčméry, po ňom nasledovali ďalší infektológovia z pandemickej komisie.

„V sobotu prišlo 10-tisíc očkovacích dávok od Pfizeru, od tejto spoločnosti máme zkontrahovaných 2,4 milióna dávok. Tie od ostatných spoločností čakajú na registráciu,“ uviedol jeden z členov pandemickej

komisie Pavol Jarčuška. Vakcíny sa postupne mŕňajú, počas víkendu sa podľa Krčméryho zaočkovalo okolo tisíc zdravotníkov. Podľa informácií HN by preto už v najbližších dňoch malo prísť ďalších 35-tisíc dávok.

Prví sú lekári v červených zónach

Najskôr majú nárok na očkovanie zdravotníci v červených zónach nemocníc a následne ostatní zdravotníci. „Predpokladáme, že v priebehu januára, najneskôr začiatkom februára, by mali prísť na rad jednak zdravotníci, a jednak tí, ktorí pracujú v zariadeniach sociálnych služieb,“ predpokladá Jarčuška. Ako hovorí očkovacia stratégia, tí sú, spolu s pracovníkmi kritickej infraštruktúry, v prvej vlne.

Po prvej vlne sa budú očkovať klienti domovov sociálnych služieb, pacienti nad 65 rokov či chronicky chorí. Krčméry optimisticky počíta, že tak nastane už prvý januárový týždeň. „Jediný problém je logistika. Nemajú boxy na –80 stupňov. Moderna, ktorá by mala prísť na Slovensko buď piateho alebo siedmeho januára, je pre DSS ideálna, pretože potrebuje len obyčajnú mrazničku s teplotou –20 stupňov Celzia,“ vysvetlil Krčméry.

Podľa Krčméryho sa môže bežná populácia očkovať už na jar. „Pre zdravotníctvo potrebujeme dva týždne na to, aby sa začalo pl-

”
V priebehu januára by mali prísť na rad zdravotníci.

Pavol Jarčuška,
infektológ

ne očkovať. Ostatná riziková populácia potrebuje asi mesiac. Zvyšok sa podľa mojej predstavy stihne zaočkovať do Veľkej noci,“ uviedol. S takou predstavou sa stotožňuje aj rezort zdravotníctva. „Očkovacia látka širokej verejnosti bude k dispozícii, predpokladáme, okolo sviatkov Veľkej noci v priebehu budúceho roka,“ povedala hovorkyňa ministerstva Zuzana Eliášová.

Nepatríme medzi premiantov
Jaroslav Flegř, parazitológ a evolučný biológ, je však skeptický. Hoci sme teda začali medzi prvými, samotné preočkovanie Slovákov nám bude trvať dlhšie ako ostatným. „Myslím si, že najohrozenejšie skupiny sa nám podarí ochrániť v priebehu niekoľkých mesiacov. V normálne fungujúcich európ-

ských krajinách to bude v podstate do dvoch, troch mesiacov. My, teda Česko ani Slovensko, sa medzi tých premiantov počítať nebudeme, ale do leta budú aj u nás ľudia z ohrozených skupín z veľkej časti chránení,“ povedal Flegř.

V nedeľu sa tiež rozhodli zaočkovať aj niektorí členovia vlády či prezidentka. Zuzana Čaputová sa vyjadrila, že obavy ľudí z vakcíny chápe. „Sú prípustné a ľudské. Ja som dôverovala odbornosti. Som veľmi rada, že som očkovanie absolvovala. O tri týždne dostanem ďalšiu dávku. Dúfam, že tento prístup bude inšpirovať aj iných ľudí, aby mali dôveru v tento krok,“ povedala Čaputová.

Minister zdravotníctva Marek Krajčí uviedol, že teraz sú na rade tí, ktorí to najviac potrebujú. „Teda lekári, zdravotnícky personál, sestry, ktorí pracujú najmä v nebezpečných covidových zónach. Štyri nemocnice v Bratislave, Košiciach, Nitre a Banskej Bystrici, kde sa očkuje teraz, budú zabezpečovať aj distribúciu vakcín do ďalších nemocníc,“ zmienil Krajčí.

Aktuálne je pripravených na očkovanie 25 miest, ich počet bude postupne stúpať. „Predpokladá sa tiež činnosť vakcinačného centra, ktoré pokryje minimálne 500 pacientov denne,“ oznámila Eliášová a dodala, že ambíciou rezortu zdravotníctva je v priebehu roka zaočkovať viac ako tri milióny ľudí.

Vakcína bude pre ľudí podmienkou k slobode

ROZHOVOR

V Grécku sme masívne testovali každého, kto sa vynoril z vody, hovorí pre HN infektológ Vladimír Krčméry.

Budú mať tí, ktorí sa dajú zaočkovať, výhody?

Áno. Ja som už dostal očkovací preukaz, hoci mám ešte len jednu dávku. Keď sa ľudia dajú zaočkovať, postupne budú mať väčšiu slobodu ako ostatní. Keď chceme mať kolektívnu imunitu, musí podstúpiť vakcináciu veľa ľudí. Pod druhej dávke dostanem pečiatku aj do medzinárodného preukazu. Keď teda bude nejaké obmedzenie cestovania, tak nás nebudú vykladať z lietadla. Mal som už takú príhodu, že celé lietadlo vyložili okrem mňa. Tak to je napríklad so žltou zimmnicou Zanzibare. My sa tu hráme na povinné a dobrovoľné očkovanie a tam pridáte a ak očkovanie nie ste, otočia vás. Nebudeme, samozrejme, nikoho nútiť, ale očkovanie bude takou podmienkou k slobode a k určitým aktivitám.

Koľko ľudí by sa malo zaočkovať počas tohto prvého víkendu?

Dnes, v sobotu, sa tu zaočkuje ešte celá nemocnica. Zajtra sa ide očkovať už natvrdo. Teda môže sa dať zaočkovať na štyroch-piatich centrách okolo tisíc ľudí a od budúceho týždňa by ich mohlo byť

päť až 10-tisíc. Potom by malo očkovať osemdesiat miest. Vďaka ministrom, profesorovi Jarčuškovi a členom pandemického tímu, ktorí odviekli obrovský kus práce.

Ako ste sa zapájali vy?

Na začiatku som sa aktívne podieľal na riešení situácie na Slovensku, potom som išiel k migrantom do Grécka. Veľký úspech tam je napríklad to, že prvý pozitívny prípad ochorenia sme mali na Lesbos 1. septembra, lebo sme masívne testovali každého, kto sa vynoril z vody.

Kedy sa začne očkovať v domovoch sociálnych služieb?

Prvý januárový týždeň. Jediný problém je logistika. Nemajú boxy na –80 stupňov. Moderna, ktorá by mala prísť na Slovensko buď piateho alebo siedmeho januára, je pre DSS ideálna, pretože potrebuje len obyčajnú mrazničku s teplotou –20 stupňov Celzia.

Ako je to v prípade, ak bol človek pozitívne testovaný?

Vtedy sa tri až šesť mesiacov nebude treba očkovať. Presné číslo zatiaľ nevieme. Tri to budú celkom isto. Čítal som práce, v ktorých sa spomínalo šesť mesiacov. Možnože po tej druhej dávke vôbec nebude treba očkovať, alebo sa budeme očkovať raz do roka ako pri chrípke. Pri živjej vakcíne stačí jedna dávka celoživotne.

Tomáš Garai

UŽ
ZAJTRA
V HN

20 OTÁZOK
O POPLATKOCH
ZA LIEKY

Čo sa zmení v platbách v novom roku
Aké budú sumy poplatkov a doplatkov
Novinky v kompenzačných príspevkoch

ANKETA: Prečo je dôležité dať sa zaočkovať?

Jaroslav Flegř
parazitológ a evolučný biológ

Najdôležitejšie pre človeka samotného je, že mu prestane hroziť nákaza ochorením COVID-19, predovšetkým jeho ťažké prejavy. Takto sa môže vrátiť do celkom normálneho života. Môže chodiť medzi ľuďmi, ak očkovaný nie je, chodiť medzi ľuďmi by nemal, a to bez ohľadu na záazy, ktoré práve platia či neplatia. Neočkovaný človek by mal byť ohľaduplný k druhým aj k sebe a vyhnúť sa priamym osobným kontaktom, aby neohrozil seba či druhých. V okamihu, keď bude zaočkovaný, tieto dôvody padajú. Prvý dôvod je teda ochrana seba samého, druhý je ochrana blízkych a kontaktov. A tretím je ochrana spoločnosti. Čím viac percent ľudí bude zaočkovaných, tým ťažšie sa bude v populácii vírus šíriť. Sú teda tri dôvody. Najdôležitejší je ochrana seba, potom ochrana blízkych a tretí je ochrana celej spoločnosti a čo najskôršie ukončenie epidémie.

Peter Makara
prezident Slovenskej spoločnosti praktického lekárstva

Podľa mňa je očkovanie dôležité najmä kvôli tomu, aby sa tak zabránilo prenosu infekcie a aby sme ju dokázali potlačiť. Robíme to teda aj v prospech ostatných. Pre seba je to však dôležité predovšetkým pre to, že nám to pomôže zabrániť vážnemu priebehu ochorenia, keďže COVID-19 je vlastne taká lotéria. Aj mladí ľudia môžu mať ťažký priebeh, aj keď takých prípadov je menej. Nikto nevie, kto ho dostane. Nežiaduce účinky vakcín pri zaočkovaní vyše stotisíc ľudí sú minimálne. Pri takomto počte ľudí sme však zaznamenali mnohé úmrtia na ochorenie. Riziko očkovania je menšie ako choroby. Pre jedince a pre spoločnosť je dôležité, že sa nám hádam podarí tú pandémiu zatlačiť do maličkých ohnísk a budeme môcť normálne fungovať. V budúcnosti azda už budú aj koncerty a futbalové zápasy.

Tomáš Drucker
bývalý minister zdravotníctva

Vnímam to ako jeden z najúčinnjších nástrojov, ako zabezpečiť kolektívnu imunitu a zabrániť prenosu ochorenia. Ide o infekčné ochorenie, ktoré môže existovať len vtedy, ak má možnosť prenášať sa na hostiteľa, a preto je dôležité, aby sme tomu zabránili a aby sme nemuseli dlhodobo mať karanténne opatrenia. Aby sme čo najrýchlejšie vytvorili kolektívnu imunitu v populácii a zabránili šíreniu vírusu. Ja sa pôjdem dať zaočkovať a určite podporujem predovšetkým osvetu v oblasti očkovania. Nedostatok informácií totiž spôsobuje medzi ľuďmi obavu a strach, ktorý je predovšetkým o neznalosti v oblasti očkovania. Riziká z neočkovania a následky, ktoré môže ochorenie spôsobiť, sú oveľa väčšie ako riziká zo samotného očkovania.

Juraj Kopáček
šéf Virologického ústavu SAV

Všeobecne je to dôležité kvôli tomu, že sa chceme vrátiť do normálu. Som presvedčený, že očkovanie je jediný spôsob, ako to môžeme v súčasnosti dosiahnuť a je to aj rýchly spôsob, pretože tento vírus je ochorenie pomerne krátkodobé. Teda keď sme chorí, trvá to 10 až 14 dní. Práve preto je to ochorenie, ktoré sa dá potlačiť vakcináciou. Šancu by sme mali zobrať do svojich rúk a veriť autoritám, že vakcíny sú bezpečné, spoľahlivé a efektívne. Treba povedať aj to, že ony neboli vyvinuté za rok. Technológie, ktoré sú k dispozícii, sú tu už dlhé roky. Niektoré sa začali vyvíjať po 2000 – 2010, keď sa prvýkrát objavila epidémia SARS-u alebo MERS-u. Čas skrátilo aj rýchle financovanie. Keď svet videl, čo sa stalo, peniaze prichádzali do výskumu a vývoja vakcíny rýchlo. To, že majú účinnosť 70 a viac percent, je fantastické. Pri chrípke sa pohybuje asi pri 50 percentách.

Pavol Jarčuška
infektológ, člen pandemickej komisie

Očkovaný človek si vytvorí protilátku a imunitu. Je veľmi veľký predpoklad, že po úspešnom absolvovaní očkovania sa už koronavírusom nenakazí. Očkovanie má význam pre jednotlivca, ale ak sa zaočkuje okolo 70 percent populácie, predpokladáme, že očkovanie môže mať aj komunitný význam a môže zastaviť cirkuláciu vírusu v populácii. Najprv sa budú očkovať zdravotníci v červených zónach nemocníc a následne ostatní zdravotníci. Predpokladáme, že v priebehu januára, najneskôr začiatkom februára by mali byť zaočkovaní jednak zdravotníci a jednak tí, ktorí pracujú v zariadeniach sociálnych služieb. Tam musí byť takisto personál očkovaný.

Alena Koščálová
členka konzília odborníkov, primárka infekčného oddelenia Univerzitnej nemocnice v Bratislave

Očkovanie je jediný nástroj, ktorý nám môže pomôcť vrátiť sa k normálnemu životu, ak sa dá zaočkovať dostatočný počet ľudí. Aby sa zabránilo šíreniu nakazenia, potrebujeme dosiahnuť kolektívnu imunitu zhruba na úrovni 70 percent. To môžeme dosiahnuť buď očkovaním, alebo premorením, ktoré by však malo dramatické následky, čo sa týka strát na životoch. Z mojej strany vidím očkovanie ako jedinou cestu, ako sa dostať čo najskôr k normálnemu životu. Ja sa určite zaočkovať dám, hneď ako to bude možné a pre mňa je to naozaj taká cieľová rovina na dosah. Určite to ešte nejaký čas potrvá, kým sa dá zaočkovať dostatočný počet ľudí, ale pre mňa je to základ a absolútna nevyhnutnosť.

Bohatí si vyššie dane môžu dovoliť

ROZHOVOR

My nie sme Švajčiarsko a nemôžeme sa naň hrať, hovorí o návrhu dôchodkovej reformy ministra práce Milana Krajniaka minister financií Eduard Heger.

Barbara Zmušková
barbara.zmuskova@mafrasslovakia.sk

Prijali ste asi najdramatickejší rozpočet v histórii. Hovoríte, že sme v rámci neho vystúpili na dlhovú horu. Ako z nej teda chcete zísť?

Do vlády sme vstupovali s tým, že chceme dosiahnuť vo verejných financiách efektívnosť. Mnohé naše plány prekazila koronakríza, máme výrazný výpadok príjmov, ale od prvého dňa sme dali omnoho väčšiu dôležitosť hodnote za peniaze. Povedali sme, že cez tento útvár, ktorý patrí pod ministerstvo financií, budú prechádzať investície nad milión eur. Dovtedy boli nad štyridsať miliónov. Taktiež bude dôležité jednotlivé požiadavky na efektívnosť vnášať do práce rezortov. Určitý pokrok v tomto smere sme už dosiahli v rozpočte verejnej správy na budúci rok. Na druhej strane musíme dosiahnuť vyššiu efektívnosť aj vo výbere daní.

Ako?

Už viackrát som povedal, že Finančná správa bude mať dve tváre. Tú prívetivú pre poctivých a nekompromisnú pre podvodníkov. Už len to, že sme rozviazali políciu ruky, je významný signál pre podvodníkov a nepoctivcov. Keď nás predchádzajúce vlády presviedčali, že sa skutky nestali, tak teraz vidíme, že sa stali. Aj toto mení klímu a verím, že efektívnosť výberu daní bude podstatne vyššia ustanovením nového prezidenta do Finančnej správy. Je veľmi odhodlaný a nastúpil do funkcie s náročnými úlohami a vysokými cieľmi. Zníženie daňových únikov, zníženie daňovej medzery DPH je ďalšia časť konsolidácie, lebo cez to budú prichádzať peniaze do rozpočtu. Posledná časť je správne a efektívne využitie európskych peňazí. Keď sa nám podarí ekonomiku naštartovať, tak aj to sa pozitívne prejaví na príjmoch rozpočtu.

Pracujete aj na daňovej reforme, vaše plány sú známe. Chcete znížiť zaťaženie práce a zvyšovať environmentálne, majetkové a spotrebné dane. Môžeme očakávať, že aj toto bude časťou konsolidácie, že nejaké dane pôjdu hore?

Tak je to vyjadrené v programovom vyhlásení vlády. Daňová reforma bude diskutovaná budúci rok. Ide nám o to, aby sme znížovali zaťaženie práce a kompenzovali to zvyšovaním zdaňovania spotreby a majetku. Nechceme daňami znížiť pracovnú a podnikateľskú aktivitu. Cez vyššie zdaňovanie majetku a negatívnych externalít dosiahneme aj vyššiu mieru solidarity bohatých s chudobnými.

Aký je tam však priestor, keď dane z nehnuteľností sa už zvyšujú prakticky každý rok, tabakové dane ste tiež už zvýšili, prinesiete nejaké nové dane?

V prvom rade treba povedať, že to bude vyvážený model. Budeme znížiť daňové zaťaženie práce, a to sa bude kompenzovať na strane majetku. Keď hovoríme o nových daniach, musíme sa pozeráť na vyspelé krajiny a uviesť si, že zelené dane sú cesta, ktorá nás čaká. Tie majú práve eliminovať negatívne externality, a teda nabádať občanov na zodpovedné správanie. Správne nastavené ekologické a majetkové dane zodpovedajú tomu, čomu sa hovorí daň z luxusu. Ak je niekto bohatý, môže si dovoliť nielen vyšší konzum, ale vyšší daňový príspe-

Minister Heger chce konsolidovať rozpočet znížením zaťaženia práce a zvyšovaním daní zo spotreby a majetku.

SNÍMKA: HN/PETER MAYER

vok do verejného rozpočtu. Rozprával som sa s viacerými ľuďmi, ktorí sú veľmi majetní a sami mi hovorili, že toto je cesta, ktorou by sme sa mali vybrať.

Ako si to ľudia môžu predstaviť v praxi?

Ide napríklad o dopravné prostriedky s vysokými emisiami. Kamióny, ktoré sú staré a majú vysoké emisie, majú vyššie poplatky, vyššiu cestnú daň. Ide o to, aby sme podporovali vozidlá, ktoré sú šetrné voči životnému prostrediu. Daň z nehnuteľností je zase nástroj, aby bol spravodlivo zdanený majetok.

Do niektorých daní ste už tieto environmentálne kritériá pridali, chystáte sa na to aj pri nejakých ďalších?

Zatiaľ sme to urobili iba pri cestnej dani. Máme viacero variantov, o ktorých chceme diskutovať. Pri motorových vozidlách sú to napríklad registračné poplatky. Možnosť je viacero, ale o tom bude diskusia začiatkom roka.

Nie je aj toto dôvod vášho nesúhlasu voči návrhu na daňovú brzdu? Nebojíte sa, že predsa len budete musieť zvýšiť celkové daňové zaťaženie?

Nie, vôbec by som to nespájal s nejakým strachom. Zákon o rozpočtovej zodpovednosti vznikol pomerne dlho a jeho vznik je výsledkom konsenzu naprieč celým politickým spektrom. Keď zákon vznikol, tak mal dve nohy. Jednou boli pásma dlhovej brzdy a druhou výdavkové limity. Výdavkové limity však predchádzajúce vlády Smeru nemali odvahu zaviesť, a to bola veľká chyba. Ak by boli zavedené, tak dnes sme v omnoho lepšej kondícii. Výdavkové limity v dobrých časoch pomáhajú vládam pripraviť sa na tie zlé. Tým, že ich nezaviedli, tak prejdli dobré časy. A teraz máme omnoho vyšší dlh. Česi šli do krízy s dlhom 30 percent, my s takmer 50. Mohli sme byť o deväť miliárd nižšie, čo by znamenalo úplne inú východiskovú pozíciu. Číže hovoríme o tom, že treba zaviesť výdavkové limity.

A čo daňová brzda?

To je úplne iná téma. Ak sa o nej chceme rozprávať, tak dobre, ale nie v súvislosti s dlhovou brzdou. Na tento zákon treba ústavnú väčšinu a musí to byť racionálny a nepolitický, neideologický zákon. Téma

daňovej brzdy túto diskusiu o rozpočtovej zodpovednosti zabíja.

Za vás teda celkové daňové zaťaženie hore nepôjde.

My to máme aj v programovom vyhlásení vlády. Nechceme daňovo-odvodové zaťaženie zvyšovať, ale chceme meniť daňový mix. Na druhej strane sme poznačení krízou a bude potrebné, aby krajiny konsolidovali svoje rozpočty. Dane a výdavky sú operatívne nástroje každej vlády. Daňová brzda tieto nástroje výrazne okresáva. Prirovnám to k tomu, akoby sme si vyhodili z auta prevodovku a nechali si len volant. Samozrejme, ja som to deklaroval aj pred voľbami a hovorím to aj teraz: v prvom rade štát musí hľadať zdroje vo vlastnej efektívnosti, preto aj tento rok už konsolidujeme na strane štátu. To je moje nastavenie.

Útvár hodnoty za peniaze má hodnotiť každý projekt „investičného charakteru“ nad milión eur. Prečo nehodnotia aj záležitosti ako 13. dôchodok alebo rodičovský pilier?

Útvár doteraz hodnotil investície nad štyridsať miliónov, teraz prechádzame na milión. Na hodnotenie politik tu máme Inštitút finančnej politiky a ďalšie útvary v štáte. Tie kvantifikujú, aký má jednotlivé opatrenie dosah či už v danom momente alebo v budúcnosti. Každé verejné rozhodnutie by však malo prejsť analytickým posúdením, aby sme sa my politici vedeli vždy najlepšie rozhodnúť. Zvýšenie dôchodkov alebo zavedenie nejakej sociálnej dávky je už však politické rozhodnutie. Hľadať tam hodnotu za peniaze neviete tak ako pri investícii. Pri politikách ide o priority, ktoré si jednotlivé strany presadzujú a vidia v nich odpoveď na situácie, ktoré nastávajú v sociálnej oblasti.

Pri rodičovskom pilieri IFP vyrátal, že by stál 720 miliónov eur ročne a že by zhoršil udržateľnosť systému. Nezhorkne tým celá dôchodková reforma?

Dôchodková reforma bola zatiaľ uvedená len ako predstava ministra práce Milana Krajniaka. To nie je finálna dôchodková reforma, lebo ešte neprešla ani rokováním koalície rady a koalíčných partnerov. Finálny návrh bude, predpokladám, iný. Slovensko na to jednoducho nemá peniaze. Je to neudržateľné a posla- bo by nás to do krachu. Sme v intenzívnom rokovaní a dali sme k tomu veľmi pragmatické pripomienky.

Dôchodkovú reformu treba nastaviť tak, aby bola dlhodobo udržateľná, a to je našou úlohou. Keď niečo ľudom sľúbite, treba to vedieť aj naplniť.

Čo si teda vy myslíte o rodičovskom pilieri?

Rodičovský pilier je v tomto momente len princíp. Je veľmi dôležité nastaviť predvedenie a zároveň sa naň finančne pripraviť. V tomto momente treba v prvom rade zistiť, či je po tom dopyt, koľko ľudí sa k tomu hlási, koľko rodín by to chcelo, lebo už aj dnes máme napríklad zákon o rodine, ktorý deťom dáva za povinnosť dochovať svojich rodičov, o čom možno málo ľudí vie. Teraz je otázka, akou formou by mali deti ro-

„
Hľadať hodnotu za peniaze pri zvýšení dôchodkov alebo sociálnej dávky neviete tak ako pri investícii.

dičom pomáhať. Ja hovorím, že momentálne je dôležité zachovať rozpočtovú neutralitu, a to bude výzva budúceho roka, ako to nastaviť tak, aby to bolo zrealizovateľné.

Znamenalo by to, že by ste inej skupine ľudí z dôchodkov vzali?

Možnosť je viacero. Ale túto vy- lučujem. Mohlo by to však znamenať aj to, že by deti dávali rodičom viac z plátov.

Túto možnosť preferujete vy?

Pozrite sa, ja potrebujem strážiť zdravie verejných financií. Ak chceme ľudom niečo sľúbiť, tak na to musíme mať peniaze. To je moja úloha. My nie sme Švajčiarsko a nemôžeme sa naň hrať. Princíp, ktorý prináša minister práce, je zaujímavý, ale treba sa naň dobre pripraviť. Čelíme iným výzvam, a tými sú rastúci počet dôchodcov a klesajúci počet pracujúcich.

Minister Krajniak ako riešenie navrhol, aby bol pilier spustený po-

stupne, teda cena tohto opatrenia by sa rozložila v čase. To by však prakticky zhoršujúcu sa udržateľnosť iba spomalilo. Budete trvať na neutralnosti?

Samozrejme. Ak ktokoľvek príde s nápadom na zvýšenie výdavkov, tak moja otázka je: odkiaľ to chce zafinancovať? Lebo sme naozaj na hore dlhu a naozaj musíme začať klesať dole. Vždy sa musíme spýtať: a na úkor koho to pôjde? Kto to zaplatí? Zadarmo to nebude, či sa to spomalí, alebo nie.

Ako je na tom teraz štátna kasa? Hotovostný rozpočet na tento rok rátať so schodkom 12 miliárd, do konca novembra sme zatiaľ na 5,2 miliardy.

Cieľom žiadneho dobrého hospodára nie je minúť všetko, čo má v rezerve, práve naopak. V tomto kritickom čase, ktorý priniesla pandémia, sme potrebovali byť prichystaní na viacero scenárov, a to bola tá zodpovednosť, že sme pripravili aj rezervy. Ak sa niektoré nenaplnili, tak je to len pozitívne, že pandémia nemala takú silu, ako sa očakávalo. Spomeňte si na prvú vlnu a na hrozi- vé informácie. NBS teraz zverejnila svoju prognózu, v ktorej odhaduje menší prepád, než hovorí naša septembrová prognóza. To sú pozitívne správy a je to dôsledkom aj toho, že vláda pandémie zvládla veľmi dobre a opatrenia, ktoré zavádzala, ochra- ňovali ekonomiku aj životy ľudí. To je pozitívum. V hotovostnom rozpočte sme mali napríklad naplá- nované aj oddľžovanie nemocníc, ale to, že sa neudeje do konca roka v takej výške, neznamená, že sa neudeje vôbec. Zrealizuje sa to budúci rok. To nemá žiaden dosah na rozpočet, ktorý vyhodnocuje aj Eu- rostat. Boli tam viaceré dobré opa- trenia, ktoré v konečnom dôsledku spôsobili, že sme deficit nemuseli až tak zvyšovať.

Rozpočet je čerstvo schválený, ale odkedy ste ho písali, vyšli pozitívnejšie prognózy. Myslíte si, že nakoniec tie deficitu a dlh tak vyso- ko nepôjdu?

Všetko závisí od ekonomickej si- tuácie. Nezamestnanosť sme udržali pod kontrolou veľmi dobre práve opatreniami na podporu práce. Tak- tiež tým, že sme udržali ľudí zdra- vých, mohol pre nás nosný priemysel aj ďalej produkovať. Vidíme, že v treťom kvartáli prudko stúpol, a to nám pomohlo, aby sme nemali taký prepád. Keď sa pozrieme do budú-

ceho roka, tak je veľmi dôležité, ako zvládneme najmä zdravotnú strán- ku a zároveň, ako ju zvládnú naši okolití partneri. Zdá sa, že prvý pol- rok bude ešte turbulentný a ťažký, ale už od druhého by mohlo nastať oživenie a aj deficity budú klesať. Práve v rokoch 2022 a 2023 bude dôležité pustiť sa do konsolidácie.

Máme už plán obnovy. Hovoríte, že ste mali viac ako 20 stretnutí s odborníkmi, tie však verejné ne- boli. Bol proces podľa vás dosta- točne transparentný?

Verejných diskusií bolo pomerne dosť, aj po zverejnení dokumentu Moderné a úspešné Slovensko ich bolo viac než dosť, písali sa rôzne názory, komentáre. Dostávali sme spätnú väzbu, vytvorili sme na to emailovú adresu. Myslím si, že dis- kusiu sa podarilo rozprúdiť veľmi aktívne, a to ma teší, pretože plán obnovy je kľúčový z hľadiska oča- kávaní a zmien. Má v sebe silný re- formný náboj, aj keď v klasických eurofondoch je väčší objem peňa- zí. Neviem si predstaviť, čo je trans- parentnejšie. Aké boli diskusie pri eurofondoch z minulého obdobia? Stále máme nevyčerpaných 8,5 mld. eur a aj o tých by sme sa mali roz- právať. A ako je diskutovaných tých 13 miliárd na ďalšie obdobie? A ako je diskutovaný Plán obnovy? To je moja odpoveď. Z týchto troch obá- lok je tá pre Plán obnovy síce naj- tenšia, ale zato najviac diskutovaná.

Ako Plán obnovy nakoniec vzni- kol? Každá koalíčná strana pred- stavila vlastné návrhy, okrem OĽaNO. Vy ste mali analytický dokument Moderné a úspešné Slovensko.

Prístup OĽaNO je taký, že rieše- nia by mali vychádzať z racionál- nych dát od ľudí, ktorí sa tomu ro- zumejú. Celé leto sme na minister- stve financií pripravovali dokument, v ktorom sme povedali, čo všetko treba urobiť, ak chceme Slovensko obnoviť a reštartovať. Povedali sme aj to, že to bude stáť zhruba 30 mi- liárd. Ale z Plánu obnovy máme len šesť. Na základe tohto obmedzenia sme určili možné oblasti síce na re- formy a investície, jedným slovom, priority. Potom začali koalíční part- nerí predstavovať tie svoje. Osobne si myslím, že to nebolo nevyhnut- ne potrebné, bol to skôr lov na voli- čov. Podľa môjho názoru ľudia chcú vidieť výsledky, a nie predbiehanie sa strán v preferenciách. Diskusia s koalíčnymi partnermi potom bola o tom, aby sme tie priority vysklada- li tak, aby sme čo najviac pomohli Slovensku. Je dobré, že sme nachá- dzali konsenzus a prienik na zákla- de práce s odborníkmi. Ministerstvo financií má totiž najlepších analyti- kov na Slovensku.

Ohľadom toho na vás smerovala kritika zo strany Sme rodina. Pod- la jej zástupcov by nemali o politi- ke rozhodovať nevolení analytici.

Zaznelo to pri predstavaní ich Plánu obnovy. Ja by som to ani ne- komentoval. Pracovali sme s kon- štruktívnou časťou ich prezenta- cie. Osobne som za to, že Sloven- sko sa posunie dopredu, len ak budeme počúvať najlepších odbor- níkov. Keď máte problémy so zu- bami, tak isto vyhľadáte najlepšie- ho odborníka, nejdete si dať opra- viť zuby kuchárovi. Rozhodovať budú vždy politici, ale ak sa nebu- dú rozhodovať na základe odbor- níkov, tak to môže byť dopadnúť zle. Tak ako sme to už v minulos- ti viackrát zažili.

KTO JE EDUARD HEGER

Študoval obchod a marketing na Ekonomickej univerzite v Bratislave. Pracoval ako manažér, s Jurajom Drobom od roku 2007 podnikal v ob- lasti predaja alkoholu vo fir- me Old Nassau Imports. Bol zvolený do parlamentu za stranu OĽaNO. Od roku 2020 pôsobí ako podpredseda vlá- dy a minister financií Slovenskej republiky.

Matovič: rekordný pád jedného proti všetkým

Premiér Igor Matovič pozornosť médií pred zvolením vyhľadával, v tomto roku ich však viackrát obvinil zo zaujatosti a prehnanej kritiky.

SNIMKA: TASR/J. NOVÁK

POLITIKA

Chcel by som byť dobrým premiérom, vyhlasoval po voľbách líder hnutia OĽaNO. Svoju politickú kariéru založil na veľkých gestách a boji proti vládnej moci. Byť v exekutive v čase pandémie mu však pomaly láme väzy.

Nina Janešíková ©hn
nina.janesikova@maffraslovakia.sk

Bratislava – Dlhé roky mal prívlastok politický šašo a najväčší parlamentný kriklúň. Nebral si servítku, používal veľké gestá. Organizoval protesty, sypal partnerom v opozícii striekačky na hlavu. S cieľom ukázať na kauzy vládnej moci aj na seba samého. V aktívnej politike je už dekádu, posledných 282 dní však bolo zlomových. Od vstupu na Úrad vlády ukázal súčasný premiér niekoľko politických obrátov. Zatvoril oči pred kauzami vlastných, riešenie pandémie presunul z rúk

odborníkov do svojich vlastných a pustil sa do boja s koalíčnymi partnermi, prezidentkou i médiami. Jeho spolupracovníci však hovoria, že premiér Igor Matovič sa nezmenil.

Chcel byť lídrom všetkých
To, čo sa hnutiu OĽaNO podarilo vo februárových voľbách, nečakal takmer nik. So ziskom vyše 25 percent ich Matovič vyhral a z trónu zosadil dlhoročného kráľa volieb Roberta Fica. „Urobil strašnú pekelnú jazdu. Uvidíme, čo si s tým počne,“ komentoval to vtedy líder SaS Richard Sulík. „Máme tu dedičstvo po Ficovi a ešte sme dostali aj Igora Matoviča. S tým sa budeme tiež musieť nejako vyrovnáť,“ povedal pre HN jeden z jeho bývalých spolupracovníkov. Samotný líder Obyčajných vstupoval do obdobia po voľbách s veľkými očakávaniami. „Chcel by som byť dobrým premiérom. Chcem, aby si aj tí voliči, ktorí nás nevolili, povedali, že je to dobrá vláda,“ hovoril.

Viaceri poslanci aj odborníci sa zhodujú, že na vrcholový post vyniesla Matoviča silná emočná vlna. Ukázalo sa pritom, že to nestačí. „Verili sme, že dorastie spolu s pandemiou, ktorá očividne niektoré procesy zrýchlila. No, bohužiaľ, nie, nedorástol, nepoučil sa a nepochopil, čo

je to byť premiérom republiky, ktorá sa zmieta v kríze,“ povedala pre HN politologička Viera Žúborová.

Zvrat v podobe pandémie
Členovia Matovičovho hnutia aj viacerí opoziční poslanci, ktorých HN oslovili, sa premiéra zastávajú. Väzy mu však medzitým láme pandémie. „Dostal som podporu od ľudí na boj s korupciou a vyfasoval som k tomu korunu,“ postážoval sa Matovič len pár dní po nástupe do funkcie. Počas jari ešte neprípúšťal politické tlaky a prízvukoval, že opatrenia sa neprijímajú na základe pocitov, ale názorov najlepších epidemiológov a infektológov v krajine.

Počas druhej vlny už však otočil. Namiesto expertov nastúpili politické rozhodnutia a tlaky začal vyvíjať aj on sám. Konzílium odborníkov síce formuluje svoje odporúčania, často však pred zavedením do praxe prejdú zmenami, ktoré vylobujú členovia kabinetu. Na rozdiel od jari však pri tejto vlne rátame nakazených denne na tisíce a obeť pribúdajú po desiatkach. Rozdielne výsledky sa odrazili aj na premiérovej popularite. Ešte v máji mu dôverovalo 48 percent populácie, dnes je to len štvrtina. Takto prudko za taký krátky čas

sa neprepadol žiaden jeho predchodca.

Proti všetkým
Vinníkov za tento stav hľadá premiér okolo seba, často v kritike zo strany médií. Spôsob, akým krízu rieši, mu pritom vyčítali aj kolegovia na najvyšších miestach. Ozvala sa prezidentka Zuzana Čaputová aj jeho koalíční partneri. „Nemá problém uletieť a politicky neprezieravo a často aj nevyberaným spôsobom zaútočiť na tých, ktorí by mohli byť jeho spojencami,“ vysvetľuje politológ Tomáš Kozíak z Vysokej školy politických vied v Kutnej Hore. Podľa politológa Pavla Baboša však tento spôsob komunikácie nie je iný, ako Matovič razil predtým. „Vnímam ho ako rovnako konfliktný, orientovaný skôr na poukazovanie na problémy než prinášanie riešení,“ vysvetlil pre HN.

Odkazy politickým partnerom Matovič často posielal cez médiá, paradoxne, sám takýto postup kritizuje a apeluje na ostatných, aby to nerobili. „Mal som radšej mlčať, ľudia by si urobili úsudok sami. Ospravedlňujem sa,“ hlásil ešte pred mesiacom. Koalíční poslanci sa následne dohodli, že budú veci riešiť z očí do očí. Dohoda však dlho nevydržala. Výbuch nastal týždeň pred Vianocami, keď Matovič vo vysielaní rádia Expres vyzval ministra hospodárstva Sulíka, aby podal demisiu, pričom svojho koalíčného partnera nazval idiotom.

Práve spory s lídrom SaS od začiatku vládnutia patria k najvyhrotenejším. Dôvodom nie je nič iné než pandémie a rôzne pohľady na riešenie krízy. Konflikt zašiel tak ďaleko, že premiér pred Vianocami „za trest“ zamietol návrh obnoviť školskú dochádzku pred Vianocami.

Premiér prešľap nevidí
K zmene rétoriky pristúpil aj pri kauzách. Kým šéfa SNS Andreja Danku za jeho plagiat vyzýval na odchod, keď podobnú blamáž mali na konte viacerí koalíční partneri aj on sám, vec zľahčoval. „Veľký problém nastane vtedy, keď voliči začnú vnímať, že sa okolo neho vytvára skupina nedotknuteľných,“ uzavrel Kozíak.

V SKRATKE

Stavebníctvo plánuje prepustiť 30-tisíc ľudí

Bratislava – Pri pesimistických scenároch možno očakávať, že v budúcom roku na Slovensku príde v stavebníctve a v napojených odvetviach o prácu okolo 30-tisíc pracovníkov, uviedol prezident Zväzu stavebných podnikateľov Slovenska Pavol Kováčik. Ak totiž štát nezasiahne a nezmení svoje proklamácie o podpore investícií v reálne kroky, zväz očakáva v roku 2021 pokračovanie prepadu stavebníctva. Prepád však bude mať aj dôsledky v podobe prepúšťania, ukončovania podnikania firiem či v lepšom prípade presun kapacít do zahraničia, predovšetkým do susednej Českej republiky, kde je situácia priaznivejšia, tvrdí Kováčik. **(TASR)**

Maturitu si budú môcť urobiť mladší

Bratislava – Maturitnú skúšku si budú môcť urobiť aj žiaci v nižšom ročníku, ako je ten štvrtý. Minister školstva Branislav Gröhling uviedol, že nevidí dôvod, prečo by si nemohol urobiť študent maturitnú skúšku v treťom ročníku, ak už škola učivo z daného predmetu prebrala kompletne. Takto chcú podľa šéfa rezortu školstva pomôcť študentom, ktorí sa plánujú špecializovať napríklad na medicínu, matematické smery či chcú ísť do zahraničia, alebo budú mať maturitnú skúšku z dvoch cudzích jazykov. Minister prízvukoval, že táto predčasná maturitná skúška sa nebude dať urobiť z povinných predmetov. Tie sa budú robiť stále vo štvrtom ročníku. **(TASR)**

Nad': Testovanie stálo 100 miliónov eur

Bratislava – Plošné testovanie na ochorenie COVID-19 bolo pre armádu dobrou prípravou na ďalšie krízové situácie. Pomohlo aj imidžu Ozbrojených síl, uvie-

dol minister obrany Jaroslav Naď. Za rezort obrany vyčísľili štyri kolá testovania na vyše 30 miliónov eur. Celkové náklady odhaduje minister zhruba na 100 až 105 miliónov eur. **(TASR)**

Finančná správa chystá viac kontrol

Bratislava – Nový prezident Finančnej správy Jiří Žežulka chce na zníženie daňovej medzery lepšie využívať analytické systémy tejto inštitúcie, presadiť vznik štandardu kontrolných činností, spretrhať lokálne väzby medzi daňovými subjektmi a úradmi, ale aj zvýšiť počet koordinovaných kontrol. Finančná správa by zároveň mala spolupracovať aj s prokuratúrou. „Budem presadzovať, aby vznikol štandard kontrolných činností, teda aby výkon daňovej kontroly bol jednotný v Bratislave aj v Prešove,“ uviedol Žežulka. Kľúčovú úlohu zohrá lepšie využívanie analytických systémov. Okrem kontroly tržieb už zavedeným systémom eKasa plánuje Žežulka aj zavedenie ďalšieho kontrolného nástroja eFaktúry. **(TASR)**

Smer-SD chce mať 15 percent

Bratislava – Smer-SD prežil klínickú smrť, strana je stabilizovaná, vyhlásil predseda strany Robert Fico s tým, že má ambíciu

dotiahnuť stranu na 15 percent na politickej scéne. Hovorí o šikovných osobnostiach vo vedení, vyzdvihol najmä záujem o prácu v politike a aktivitu podpredsedu strany Erika Kaliňáka, ale aj ďalších podpredsedov, ako napríklad Ladislava Kamenického. Poznamenal, že v roku 2020 musel zmeniť svoje životné rozhodnutie, pretože bol pripravený odovzdať vedenie strany Petrovi Pellegrinimu, ten však stranu opustil. Fico o jeho odchode naďalej hovorí ako o zrade. Podoťkol tiež, že „bláznovstvo“ s kriminalizáciou strany sa čoskoro skončí, pretože je to vymyslené. „My sa o tých 15 percent pobijeme,“ zdôraznil Fico. **(TASR)**

HN ONLINE.SK

MAXIMUM OBSAHU NA JEDNOM MIESTE

INFORMÁCIE, KTORÝM MÔŽETE VERIŤ
OVERENÉ | DÔVERYHODNÉ | BEZ EMÓCIÍ

Čítajte HNonline.sk

KOMENTÁRE HN

Martin Behul

@hn

komentátor HN

martin.behul@mafraslovakia.sk

Matovičova mrzutosť

Pri Igorovi Matovičovi je ťažké odhadnúť, čo je pragmatická politická hra a čo patologická charakterová črta. Hodnotenie prvých desiatich mesiacov jeho éry tak môže sklzánuť k povrchnému psychologizovaniu. Aj keby sa však premiér zo spánku, kvôli ktorému meškal na vymenovanie vlastnej vlády, prebudil ako nekonfliktný a rozvážny človek, mal by problém dorásť do svojej funkcie.

Pred 11 rokmi uverejnil vo svojich inzertných novinách článok Politici verzus obyčajní ľudia, teda akýsi manifest. Obsahoval zjavne protiústavné absurdnosti ako platy poslancov podľa dochádzky, strata mandátu v prípade, ak poslanec do roka vyveďme viac ako 20 percent hlasovani či právne nezmyselnú požiadavku, aby boli „všetky tresty jednoznačne určené“. Vo voľbách meníme dookola len ľudí, referendum však môžeme zmeniť systém, burcoval. Nevyšlo to, a tak vzniklo OĽaNO, aby so systémom vybavralo. Matovič od začiatku priznával, že strana bude existovať len „pro forma“, aby bola naplnená litera zákona. V skutočnosti ju OĽaNO obchádzalo. Jeho politický projekt sa celé roky viedol na vlnu nedôvery k zastupiteľskej demokracii ako spoločenskej inštitúcii. A sám ju živil. Nie je náhoda, že Matovičovým prvým činom v politike bolo tvrdenie, že mu ponúkli 20 miliónov za pád vlády.

Boris Kollár na rozdiel od neho vie, že odmietanie politiky je len pretváрка a hneď sa začal správať presne tak ako politici, ktorých kritizoval. Matovičovi sa pohádanie politickými stranami a politikou ako profesiou vypomstilo. Nepochopil, že ak sa vo voľbách točia ľudia, raz môže prísť rad aj naňho. A stala sa mu najväčšia mrzutosť, aká môže politika jeho typu postretnúť. Dostal sa k moci.

Ľuboslav Kačalka

@hn

komentátor HN

ľuboslav.kacalka@mafraslovakia.sk

Hľadá sa autorita

Mediálne prvenstvo v zaočkovaní pre Vladimíra Krčméryho a ďalších odborníkov sa dalo očakávať. Ako autority v prvej línii idú príkladom. V slovenských reáliách by však neprekvapilo, keby priamemu prenosu predchádzala reklamná vsuvka so slovami, že toto zodpovedné rozhodnutie prináša „rodinné“ lyžiarske stredisko Donovaly. Práve ľudia v radoch pri vlekoch totiž upozorňujú na to, ako absurdne politici ignorovali odporúčania expertov o potrebe obmedziť sociálne kontakty. Opatrenia napríklad rozporuplne hovoria, že na svah áno aj s menej presným antigénovým testom, ale s dvoma starými mamami sa stretnúť nesmiete ani s presnejším PCR testom.

To, že prvé očkovanie nebolo ako vo väčšine krajín EÚ 27., ale už 26. decembra, samozrejme, nie je žiadna vyzdvihnutiahodná zásluha ministerstva. Dokonca by sme mohli pracovať s hypotézou, že snahou bolo ubrať mediálnu pozornosť očkovaniu najdôveryhodnejšej politicky – prezidentke Zuzane Čaputovej, ktorá sa očkovala v nedeľu. Jej slová o tom, že rozumie strachu i osobné príklady ministrov i ďalších politikov vrátane podpredsedu Európskej komisie za Smer Maroša Šefčoviča sú dôležitým odkazom. Je potrebné ukázať jednotu. Škoda, že príležitosť nevyužili aj ďalší predstavitelia opozície. Odkaz Roberta Fica, že dobrovoľné očkovanie má byť striktné dobrovoľné, vnímame viac ako podvedomý strach z hrubých mreží, a nie z tenkej ihly. Ešte pred očkovaním, začiatkom týždňa, keď sa v jeden deň dalo dobrovoľne otestovať vyše 80-tisíc ľudí a ďalší to vzdali pre dlhé rady, sa potvrdilo, že významná skupina ľudí sa chce správať zodpovedne. A na rozdiel od politikov aj počúvajú expertov.

DNES PÍŠE

Slovo roka: odborník

Martin

Vlachynský

analytik INESS

Favoritom na slovo roka bude asi „COVID“, ale mojím koňom je slovo „odborník“. Oproti covidu je napriek svojej obyčajnosti tajomnejšie a možno aj nebezpečnejšie.

Ľudová múdrosť hovorí, že odborníkom je ten, kto o téme vie viac než 90 percent ľudí. Ja sám som tento titul dostal nie raz. Pokiaľ niečo tvrdí „ekonomický odborník“, hneď je to iné, ako keď je to len nejaký Martin z ulice. Každý z nás má unikátnu zbierku vedomostí, ktorá človeka robí od-

borníkom. Hoci niekedy je to len taká špecifická oblasť, ako sú náklady vlastného dieťaťa či stav zeleninového záhonu za našim domom. Slovo „odborník“ nabralo počas pandémie nevídanú vážnosť. Nálepka odborníka už nie je len vstupenkou do masmédií, ale univerzálnym zaklínadlom, ktorým sa dá ospravedlniť akékoľvek rozhodnutie hlboko zasahujúce do životov ľudí v dobrom či v zlom, zákonné či nezákonné.

Na odborníkov však pozor. Po prvé, odborníci robia chyby. Inžinierom vybuchujú raketoplány a padajú lietadlá, statikom sa rúcajú budovy, lekári vymenia kĺb na nesprávnom kolene a ekonómovia trafia budúročný rast horšie ako cvičená opica. Čím komplexnejší systém, tým väčšia

Čas strávený na pive je výbornou investíciou

TÉMA

Koronakríza má negatívny vplyv na sociálny kapitál.

FT

FINANCIAL TIMES

EXKLUZÍVNE
V HOSPODÁRSKÝCH
NOVINÁCH

Sarah O'Connor

komentátorka FT

Keď som v roku 2007 nastúpila do Financial Times, strávila som veľa času učením sa o swapoch na kreditné zlyhania v pube. Znalosti CDS sa osvedčili v nastávajúcej finančnej kríze, ale o 13 rokov neskôr som rada aj za krémové hodiny.

Práve tak som spoznala svojich kolegov, ktorí ma naučili folklór FT. Myslela som si, že sa bavím, ale ekonóm by povedal, že budujem „sociálny kapitál“, ktorý definoval britský štatistický úrad ako „rozsah a povahu našich

spojení s ostatnými a kolektívne postoje a správanie medzi ľuďmi, ktoré podporujú dobre fungujúcu uzavretú spoločnosť“. Sociálny kapitál je zložitý koncept a ťažko sa meria. Ale COVID-19 nás o ňom prinútil premýšľať.

Keď sa začala pandémia, končila som materskú dovolenku, takže od môjho posledného pôsobenia v kancelárii uplynulo takmer 18 mesiacov. Som vďačná za svoju zásobu sociálneho kapitálu, ktorá mi pomohla zostať v spojení.

Pre ľudí začínajúcich tento rok to bolo oveľa ťažšie. Je ťažké udržiavať vzťahy prostredníctvom videohovorov, je ťažšie ich budovať od nuly.

Nedávno som hovorila s niektorými účtovníkmi o novej úrode stážistov. Pred a po virtuálnych mítingoch nebola príležitosť na všeobecný pokec. Zdá sa, že pre účastníkov bolo ťažšie klásť „hlúpe otázky“ vo videohovoroch, ako keď sedeli za stolom.

Budúci rok budú musieť zamestnávateľia kreatívne premýšľať o tom, ako pomôcť novým zamestnancom „dobrehnúť“ formovanie sociálneho kapitálu, najmä vo svete „hybridnej“ práce, keď ľudia zostávajú doma niekoľko dní v týždni. Nedostatočný soci-

„
Pre účastníkov bolo ťažšie klásť „hlúpe otázky“ vo videohovoroch, ako keď sedeli za stolom.

álny kapitál je problémom pre organizácie i jednotlivcov. „Spoločnosť mrhá zdrojmi, keď si ľudia nedôverujú a sú navzájom nepoctiví,“ tvrdí Dimitri Zenghelis, vedúci projektu Ekonomika bohatstva na univerzite v Cambridge, ktorý skúma sociálny kapitál.

Často ma zaráža neefektívnosť nedôveryčivých pracovísk. Spoločnosti používajúce softvér na snímanie obrazovky môžu skončiť v hre na mačku a myš s rozhorčenými pracovníkmi, ktorí používajú vlastné technické riešenia.

Továrne a sklady majú často dlhé rady, keď zamestnanci prechádzajú skenermi, aby dokázali, že nekradnú. COVID-19 by mohol

niektorých zamestnávateľov posunúť v tomto smere ďalej, najmä ak sa rozhodnú využiť viac pracovníkov, s ktorými nemajú žiadny predchádzajúci vzťah.

Na druhej strane, tohtoročný vynútený experiment s domácimi prácami prinútil niektorých zamestnávateľov uvedomiť si, že ich zamestnancom sa dá dôverovať, že budú produktívne pracovať bez dozoru. Kľúčové bude skôr udržať si túto dôveru a ne-sklzánuť k starým zvykom.

Sociálny kapitál je dôležitý aj pre ekonomiky. Pre svoju knihu cestoval ekonóm Richard Davies na deväť neobvyklých miest, od utečeneckého tábora v Jordánsku po indonézske mesto zničené vlnou cunami v roku 2004.

Zarazilo ho, ako boli spoločnosti s vyšším sociálnym kapitálom odolnejšie, keď došlo ku katastrofe. V Glasgowe zistil, že nahradením domov vežových činžiakmi sa rozložil sociálny kapitál obyvateľov a bolo pre nich ťažšie vyrovnávať sa s ekonomickým poklesom.

Pandémia napadla našu schopnosť udržiavať väzby medzi nami, ale tiež nám pripomína, aké dôležité sú. Akýkoľvek plán „návratu“ po skončení krízy by mal zahŕňať dostatok času na krčme.

Analytický pondelok

MARTIN
VLACHYNSKÝ
analytik INESS

Biznisový utorok

Alexander Matušek
prezident Zväzu automobilového
priemyslu

Politická streda

Veronika Remišová
vicepremiérka pre informatizáciu
a investície

Ekonomický štvrtok

Jiří Soustružník
investor, Patria

šanca na nepresnosti, ba až hlboké omyly. Preto sú meteorológovia takým častým terčom vtipov. Odborníci sa mylia aj v komplexnej oblasti globálnej pandémie, a to oboma smermi. Jedni robili modely so státisícmi nakazených v priebehu mesiaca či prorokovali zaplnené márnice a tisíce mŕtvych denne pred Vianocami. Iní zase tvrdili, že prenos nákazy z Číny je nepravdepodobný, že nákaza vymizne do Veľkej noci alebo že druhá vlna nebude.

Po druhé, pozornosť a moc pomáhajú rúcať povedomie o limitoch vlastných schopností. Tým skôr, ak za svoje omyly a nepresnosti odborník nenesie žiadnu osobnú zodpovednosť. A tak je čoraz bežnejšie, že odborník ponúkne kompletný súbor opatrení

pre verejné zdravie, medicínu, právo, ekonomiku a školstvo.

Existujú vedecké otázky, ktoré je možné objektívne s väčšou alebo menšou presnosťou zodpovedať. Existujú otázky, ktoré vedec-ky zodpovedať možné nie je. Ako veľmi chrániť starých ľudí a do akej miery popritom poškodiť mladú generáciu? Navštíviť rodičov a riskovať infekciu alebo ne-navštíviť a riskovať, že sme premeškali poslednú príležitosť vidieť ich? Pandémia pripomenula usedeným „západniarom“, že život je aj o osobnej zodpovednosti za seba a svoju rodinu či o ťažkých rozhodnutiach medzi zlým a horším. Tieto bremená nie je možné preložiť na plecía odborníkov, či sme len obyčajní ľudia alebo politici.

Bývalá diktatúra láka k sebe Indov

ANALÝZA

Uganda stavila na návrat zahraničných investorov, ktorých z nej vyhnal krvavý režim obávaného vládcu Idiho Amina.

Pavel Novotný
pavel.novotny@mafrasllovakia.sk

Bratislava – Ešte pred štyrmi desaťročiami patrila medzi najchudobnejšie ekonomiky Afriky, a to i napriek veľkému nerastnému bohatstvu, úrodnej pôde aj priaznivým klimatickým podmienkam. Viac než osem rokov krutovlády obávaného diktátora Idiho Amina v 70. rokoch minulého storočia z nej spravilo synonymum nevyspytateľnej krajiny, ktorá skryto podporuje terorizmus a ohrozuje bezpečnosť susedov.

Dnes sa Uganda zaraďuje medzi najperspektívnejšie a najrýchlejšie rastúce hospodárstva čierneho kontinentu. Prezident Yoweri Museveni, ktorý je pri moci už 34 rokov, prijal kľúčové reformy. Aj vďaka nim ugandská ekonomika v uplynulých dvoch dekádach rástla tempom pohybu- júcim sa medzi piatimi až siedmi- mi percentami HDP. Do krajiny si našli cestu mnohé zahraničné spoločnosti, ktoré zmenili celko- vú štruktúru hospodárstva. Poľnohospodárstvo na čele zozna- mu segmentov, ktoré prinášajú najviac peňazí do štátnej poklad- nice, vystriedali služby a výroba. Problémy s demokraciou tu však naďalej pretrvávajú. Len minulý mesiac zahynulo pri protivlád- nych protestoch zhruba 50 ľudí, proti ktorým tvrdo zasiahli Mu- sevenihu ozbrojené sily.

Prečítajte si, akými zmena- mi prešlo v poslednom období ugandské hospodárstvo, čím je táto vyše 40-miliónová krajina zaujímavá pre investorov z celé- ho sveta aj ktoré odvetvia jej po- máhajú v napĺňaní cieľa stať sa jedným z ekonomických ťahúnov subsaharskej Afriky.

Od prosperity k diktatúre
Podobne ako niektoré ďalšie krajiny regiónu, aj Uganda za- žila v prvej polovici minulého storočia vďaka britskej koloniál- nej nadvláde pomerne rýchly vzostup. Briti v nej vybudovali železničnú i cestnú infraštruktú- ru, postavili tu školy i nemocnice. A zároveň v Ugande ťažili jej ne- rastné bohatstvo, ktoré odvážali do Európy, aby pokryli dopyt spo- jený so svojím vlastným priemy- selným rastom.

Všetko sa zmenilo po tom, ako krajina získala v roku 1962 ne- závislosť. Pôvodne prosperujúci štát sa v priebehu pár rokov zme- nil v dejisko občianskych vojen, štátnych prevratov a krvavého po- tláčania akýchkoľvek snáh o na- stolenie demokracie. Výsledkom vlády železnej ruky boli státisíce mŕtvych. Len Aminova diktatú- ra si podľa odhadov vyžiadala až pol milióna obetí. Napriek tomu je Amin v mnohých štátoch kon- tinentu dodnes uznávaný ako je-

Ekonomickým centrom Ugandy je metropola Kampala. Jej aglomerácia sa blíži k siedmim miliónom obyvateľov.

SNÍMKA: DREAMTIME

den z hlavných lídrov národného obrodenia Afričanov po skonče- ní západnej kolonizácie čierneho kontinentu.

Obrat v Ugande nastal v roku 1986, keď sa k moci v metropo- le Kampala dostal Yoweri Muse- veni. Ten sa okamžite pustil do rekonštrukcie dopravnej infra- štruktúry zničenej rokmi vojny. Zároveň prijal opatrenia na zais- tenie cenovej stability či vyrov- naného rozpočtu, na skvalitnenie podnikateľského prostredia i na zlepšenie a väčšiu transparent- nosť verejného sektora.

Hlboké reformy mali hneď nie- koľkonásobný efekt. Do Ugandy sa postupne začali vracaf zahra- ničné firmy, ktoré odtiaľ utiekli pred ozbrojenými konfliktmi. Zá- ujem o vlastné podnikanie preja- vili aj mnohí domáci obyvatelia. Obnovila sa tiež dôvera medziná- rodných inštitúcií, ktoré predtým odmietali Ugande poskytovať po- moc pre obavy, že by tieto penia- ze skončili v teroristických orga- nizáciách. Do krajiny tak opäť prúdili milióny dolárov od orga- nizácií, ako je Svetová banka či Medzinárodný menový fond, prí- padne od bohatých globálnych darcov.

Investície Číny a Indie
Rovnako ako v iných afrických štátoch, aj v Ugande v posledných rokoch stupňujú boj o silné eko- nomické pozície ázijské veľmoci Čína a India. Investujú tu veľké peniaze do rozvoja infraštruktú- ry, ťažby nerastných surovín aj priemyselnej výroby.

Prezident Museveni len pred niekoľkými dňami vyzdvihol úlo- hu indických spoločností, ktoré presúvajú časť svojej výroby prá- ve do Ugandy. Pomáhajú tým ob- noviť tisíce nových pracovných miest, o ktoré krajina prišla v dô- sledku pandémie koronavírusu. „Výrobný segment vytvoril 700-tisíc pracovných miest, kým celý verejný sektor má dohro- maďa 480-tisíc miest. Ak k tomu prirátame odvetvie služieb, do- stávame sa na úroveň 1,3 milióna. Zhruba 300-tisíc miest máme

v informačných a telekomunikač- ných technológiách. Keď sa bavi- me o neštátnych sektoroch mimo poľnohospodárstva, hovoríme o viac ako dvoch miliónoch pra- covných miest,“ cituje preziden- ta Musevenihu ugandský spravo- dajský portál Eagle.

Indovia pôsobili v Ugande aj v minulosti. Z krajiny ich v ro- ku 1972 vyhnal práve Idi Amin, ktorý sa zbližil so socialistický- mi štátmi. Indiu tak v obchod- ných kontaktoch africkej kraji- ny nahradili Sovietsky zväz, Ne- mecká demokratická republika či Československo, ale aj Líbya, Sý- ria a ďalšie arabské štáty.

Karta sa za vlády Musevenihu opäť otočila. A na indických in- vestorov sa krajina spolieha aj tentoraz. „Dostali sme množstvo daňových úľav aj rôznych iných stimulov, ktoré nám umožni- li rozbehnúť početné biznisy vo všetkých sektoroch. V súčasnos- ti sa zameriavame najmä na to, aby sme zvýšili pridanú hodnotu ugandských produktov,“ tvrdí šéf indickej asociácie v Ugande Mo- han Rao.

Podľa neho je to možné len vďaka politickej stabilite a mie- ru, ktorý africkej krajine už vyše troch dekád zabezpečuje Museve- niho vláda. Indovia preto podpo- ria súčasného prezidenta vo voľ- bách začiatkom budúceho roka.

Jednotkou je agrosektor
Vláda v Kampale len nedávno vyzvala domácych aj zahranič- ných investorov, aby sa pripojili k jej iniciatíve vytvárania nových pracovných miest. „Prioritou je komerčné poľnohospodárstvo, priemysel, služby i informačné a telekomunikačné technológie. Práve toto sú sektory, ktoré môžu podnikniť ďalší rozvoj a prosperi- tu pre všetkých Ugandčanov,“ citoval Musevenihu ugandský server Daily Monitor.

Spomedzi odvetví, ktoré po- skytujú obživu najväčšiemu poč- tu obyvateľov Ugandy, je stále neohrozenou jednotkou poľno- hospodárstvo. Suverénne najzná- mejšou a najúspešnejšou komodi-

4,7
PERCENTA HDP
by na budúci rok malo dosiahnuť tempo rastu ugandskej ekonomiky.

tu je káva. Práve Uganda je po Etiópii jej druhým najväčším pro- ducentom na čiernom kontinente. Káva dokonca tvorí rovnú šestinu celkových ugandských exportov. Na úrodnej pôde krajiny sa však pestujú aj ďalšie plodiny ako cuk- rová trstina, maniok či kukurica. Uganda je štvrtým najväčším vý- robcom plantainov, teda zeleni- nových banánov – hneď po Kon- gu, Ghane a Kamerune. Zároveň je siedma v rebríčku top pro- ducentov sladkých zemiakov zná- mych ako bataty.

Hlavným problémom agrosek- tora je však fakt, že drvivá väčši- na ľudí v ňom pracuje neoficiálne a bez riadnej zmluvy, teda v rá- mci takzvanej neformálnej ekono- miky. Neodvádzajú dane štátu, ktorý tak prichádza o veľké pe- niaze. Navyše vo vidieckych ob- lastiach sú často nútené drieť na poliach ženy, ktoré pracujú bez pomoci techniky, len s veľmi jed- noduchým náradím. Pre matky s početným potomstvom je to ne- raz jediná možnosť, ako si zaob- starať obživu. Krajina čelí obvinen- iam zo strany medzinárodných neziskových organizácií, že ne- dostatočne chráni ženy pred zne- užívaním zo strany farmárov. Aj toto sa vláda snaží riešiť a poľno- hospodárstvo postupnými krok- mi regulovať.

Zlato, meď aj ropa
Veľké nádeje Uganda vkladá tak- tiež do svojho nerastného bohat- stva. Nevyužívané zostávajú najmä veľké náleziská ropy. Pred nece- lými troma rokmi krajina podpí- sala dohodu s medzinárodným konzorciom Albertine Graben Refinery vedeným americkým gigantom General Electric o vy-

budovaní veľkej rafinérie na zá- pade Ugandy. Denná produkcia by v nej mala postupne dosiah- nuť 60-tisíc barelov. Investícia si celkovo vyžiada štyri miliardy dolárov. Ďalšie desiatky miliónov nalievajú zahraničné firmy do ob- javovania nových nálezísk.

Okrem ropy je Uganda boha- tá aj na ďalšie komodity. Ťaží sa v nej napríklad zlato, železná ru- da, tantalit, meď, vápenec, cín, beryl, volfrám, granit, íl či šľuda. O nerastné bohatstvo má záujem predovšetkým Čína, ktorá v ťa- žobnom priemysle investuje ob- rovské sumy. Podobne ako to za čias kolónie robili Angličania, te- raz vyvážajú niektoré vzácne ko- vy do svojej krajiny Číňania. Vy- užívajú ich na výrobu rôznych technologických produktov, ako sú počítače, mobilné telefóny ale- bo notebooky.

Nie všetko je však v Ugande ideálne. Veľa by o tom vedela ho- voriť tamojšia opozícia, ktorá po- ukazuje na početné Musevenihu prešľapy v oblasti demokracie. Praktiky v podobe prenasledova- nia opozičných lídrov či obme- dzovania slobody tlače sa mno- žia najmä pred januárovými pre- zidentskými aj parlamentnými voľbami. V nich si Ugandčania budú vyberať medzi Musevenim a jeho vyzývateľom Robertom Ssentamuom.

Treký za gorilami
Oporcovia vlády obviňujú sú- časného prezidenta, že si rôznymi ústupkami a krokmi šitými priamo na mieru kupuje priazeň indických či čínskych investorov, ktorí ho podporujú verejnými vy- hláseniami aj štedrými finančnými odmenami. Opozícia tvrdí, že za Musevenihu vlády sa v krajine rozrázla rozsiahla korupčná sieť, pomocou ktorej zbohatli najmä členovia a prívrženci preziden- tovhó Hnutia národného odpo- ru na úkor bežných obyvateľov. Museveni vraj dokonca využíva špičkové technológie čínskej spoločnosti Huawei na boj proti opozícii. Tieto technológie doká- žu pomocou umelej inteligencie

identifikovať z nafilmovaných záberov účastníkov protivlád- nych protestov, ktorí sú následne zatýkaní.

Informáciu potvrdili najvyšší predstavitelia ugandskej polície. „Kamery dodané spoločnosťou Huawei nám pomohli vystopovať niektorých z vyše 830 podozri- vých, ktorých sme zadržali,“ ci- toval policajné zdroje v Kampale ekonomický a technologický por- tál Quartz Africa.

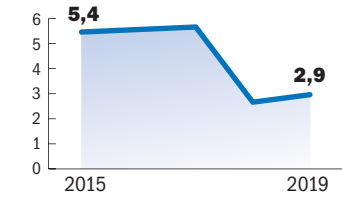
Napriek všetkým problémom sa krajina, ktorá leží priamo na rovníku, snaží postupne otvárať nielen zahraničným investorom, ale aj turistom. Láka ich predov- všetkým na bohatú faunu a fló- ru v rozľahlých národných par-koch či nádhernú prírodu v okolí Viktóriinho jazera. Medzi hlavné atrakcie patria treký za gorilami na juhozápade krajiny na hrani- ciach s Rwandou.

Návrat silného rastu
Práve turizmus dnes pritom patrí medzi tie segmenty, ktoré najviac zasiahla pandémia koronavírusu. V Ugande aktuálne evidujú viac ako 27-tisíc prípadov ochorenia COVID-19. Dosiať mu podľašlo dovedna 220 ľudí. „Ekonomické podmienky sa v treťom kvartá- li výrazne zlepšili v porovnaní s druhým štvrťrokom, v ktorom sa hrubý domáci produkt v dô- sledku pandémie prudko prepa- dol. Ďalším negatívnym faktorom bolo premnoženie kobyliiek, ktoré zničili veľkú časť úrody. Ugand- skej ekonomike v súčasnosti pomáha predovšetkým silnejúci domáci aj zahraničný dopyt, ako i postupné uvoľňovanie prísnych protipandemických opatrení,“ uvádza sa v analýze, ktorú HN poskytla spoločnosť Focus Eco- nomics.

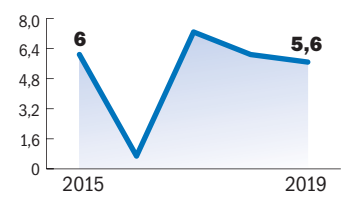
Napriek spomínanému prepa- du by hospodárstvo krajiny malo tento rok zostať v miernom plu- se. „Naši odborníci predpoklada- jú, že na budúci rok porastie tem- pom 4,7 percenta a v roku 2022 dokonca 5,6 percenta hrubého domáceho produktu,“ uzatvára štúdia Focus Economics.

Fakty o ugandskej ekonomike

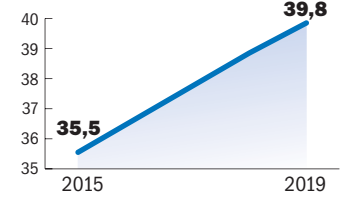
CPI inflácia
(v percentách)

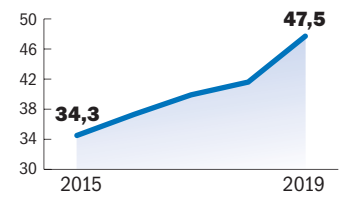
Rast ekonomiky
(v percentách HDP)

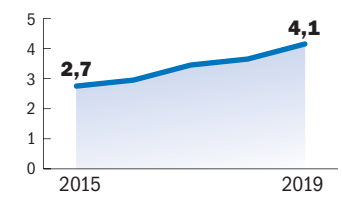
Vývoj počtu obyvateľov
(v miliónoch)

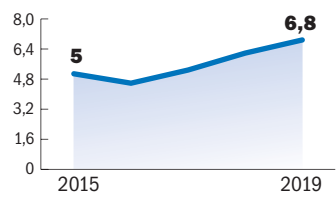
Vývoj verejného dluhu
(v percentách HDP)

Export
(v miliardách USD)

Import
(v miliardách USD)

NHL hľadá nové príjmy. Aj cez hráčske helmy

ŠPORTOVÝ MARKETING

Ani najslávnejšia hokejová liga sveta nie je imúnna voči príjmovým výpadkom spôsobených koronavírusom. Aj preto chcú od najbližšej sezóny tamojšie kluby vygenerovať dovedna 15 miliónov dolárov prostredníctvom novej reklamnej formy.

Martin Rendek
martin.rendek@mafrasslovakia.sk

Bratislava – Negatívne predpovede sa naplnili a treba reagovať. Kluby zámorskej hokejovej profiligy NHL zaznamenali po prvý raz od roku 2001 pokles svojej celkovej hodnoty, ako aj nižšie tržby. Hlavným vinníkom je ochorenie COVID-19, ktoré sa ani po roku nepodarilo dostať plne pod kontrolu. Sezóna 2019/2020 sa síce dohrala, no bezpečnostno-hygienické opatrenia si vyžiadali svoju daň. Respektíve v tomto prípade skôr stratu.

„Celkové tržby ligy boli na úrovni 4,4 miliardy, čo je o 14 percent menej v porovnaní s predošlou sezónou. Celkový prevádzkový zisk klubov klesol až o 68 percent na sumu 250 miliónov. Nečudo, že mnohí majitelia volajú po prvej pomoci,“ uviedol v prvej polovici decembra vo svojej analýze k výročnému rebríčku The Business of Hockey magazín Forbes.

Aspoň čiastočne sanovať vzniknuté straty

Klubové manažmenty preto museli urýchlene konať a hľadať alternatívne príjmové toky. Najčerstvejšou novinkou na scéne NHL je sponzorovanie na hráčskych helmách. V Európe, prípadne na svetových šampionátoch ide už dlho o bežnú prax, v zámorí však boli podmienky oveľa striktnéjšie. Aj preto čelo helmy nezdobili, okrem loga výrobcu, žiadni korporátni

Na mieste, kde bol doteraz vyobrazený výrobca helmy (v tomto prípade Bauer), vznikne od budúcej sezóny NHL pre firmy nový reklamný priestor.

SNÍMKA: TASR / AP

partneri. Ekonomicky diétnejšie vyhliadky však znamenajú, že od budúceho ročníka, ktorý sa začne 13. januára, budú tímy využívať aj takzvaný helmet sponsorship. Celkovo by 31 mužstiev mohlo prostredníctvom tejto formy reklamy priniesť do klubových pokladníc úhrnné okolo 15 miliónov dolárov. Najobľúbenejšie kluby typu Toronto, New York Rangers, prípadne Montreal by takto mohli zarobiť až milión dolárov. A hoci straty z prázdnych tribún či neexistujúceho predaja občerstvenia to nepokryje, príde aspoň k čiastočnej sanácii.

Prvé trio zazmluvnených

Vo sviatočnom období si už prvé tri organizácie v rámci NHL dopriali pod vianočný stromček čerstvé obchodné partnerstvá práve cez helmet sponsorship. Nashville Predators spojil sily s výrobcom pneumatík Bridgestone, tím z hlavného mesta Washington Capitals uzavrel partnerstvo s bankovým holdingom Capital One a helmy hokejistov New Jersey Devils bude zdobiť logo veľkej pois-

ťovníckej firmy Prudential. Mimochodom, domáca aréna „diablov“ nesie od roku 2007 pomenovanie Prudential Center, takže aktuálne ide len o prehĺbenie už existujúcej spolupráce medzi oboma entitami. Vo všeobecnosti sa dá v najbližších dňoch očakávať ďalšia medializácia nových partnerstiev medzi účastníkmi klubmi NHL, respektíve korporátnymi subjektmi.

Dominujú štadióny

Nielen vo svete kanadsko-amerikkej NHL, ale prakticky v každej profesionálnej súťaži hrajú prím financie, ktoré klub zinkasuje za prenájom názvu svojho štadióna. Ide o takzvané Arena naming

Najhodnotnejšie kluby NHL (hodnota v miliardách dolárov)

1. New York Rangers	1,650
2. Toronto Maple Leafs	1,500
3. Montreal Canadiens	1,340
4. Chicago Blackhawks	1,085
5. Boston Bruins	1,000
6. Los Angeles Kings	0,825

Zdroj: Forbes (The Business of Hockey)

rights, pričom sumy sa pohybujú v stovkách miliónov. Napríklad v polovici júla oznámila veľká švajčiarska banka UBS, že na najbližších 20 rokov zakúpila práva na názov nového štadióna tímu New York Islanders. Cena? Viac ako 300 miliónov dolárov.

Ďalšou lukratívnou položkou sú príjmy z televíznych práv, ktoré daná liga rozdelí medzi svojich účastníkov, teda samotné kluby. Podobné finančné injekcie však nie sú pre mužstvá každoročnou záležitosťou, práve naopak. Aj preto sa v časoch, keď musia otáčať každý dolár, rozhodli majitelia pre novú reklamnú formu. Nový branding na helmách bude viditeľný nielen z prednej časti, ale aj zozadu.

Podľa výpočtov analytickej spoločnosti Navigate by pritom popularita tohto typu sponzoringu mala rásť, pričom časom by si kluby mohli prilepšiť oveľa výraznejšie. Navigate totiž odhaduje, že kluby by napokon mohli získať pri top dohodách za rok až 2,5 milióna namiesto pôvodného jedného milióna.

TIPOS EXTRALIGA

Dvojnásobný víťaz KHL posilní Duklu Trenčín

Trenčín – Hokejový extraligista HK Dukla Trenčín angažoval 36-ročného fínskeho obrancu Janneho Jalasvaaru. Nová akvizícia by sa mala k „vojakom“ pripojiť po Novom roku. Klub o tom informoval na oficiálnej stránke. Jalasvaara pôsobil vo viacerých prestížnych európskych ligách, prevažnú časť kariéry vo Fínsku. Počas siedmich sezón v KHL odohral celkovo 362 zápasov a v ro-

koch 2012 a 2013 získal s Dinamom Moskva Gagarinov pohár. Lanský sezónu odohral v najvyššej fínskej súťaži 30 zápasov v drese Pelicans Lahti, v ktorých získal 10 kanadských bodov za 2 góly a 8 asistencií. Fínsko reprezentoval na dvoch MS hráčov do 20 rokov, na ktorých získal bronzové medaily, a štartoval aj na svetovom šampionáte do 18 rokov.

(TASR)

HOKEJ

Slováci zdolali Helvétovej a vyzvali top favorita

Edmonton, Bratislava – Slovenskí hokejoví reprezentanti do 20 rokov vykročili do bojov na tohtoročnom svetovom šampionáte v Kanade víťazstvom. V otváracom stretnutí celého turnaja zdolali zverenci Róberta Petrovického favorita zo Švajčiarska po výsledku 1:0. O výhre Slo-

sunul k druhej žrdi a jeho strelu skryl vo svojej lapačke.

Až v poslednej chvíli som zbadal, že išiel doprava, tak som sa tam odrazil a mal som lapačku na správnom mieste,“ dodal po zápase Latkóczy.

V noci na dnes však Petrovického výber čakal súper úplne inej váhovej kategórie – domáci Kanaďania (zápas sa skončil po našej uzávierke). O sile tímu javorového listu, ktorý je najväčším aspirantom na zisk zlatých medailí, svedčí aj fakt, že vo svojom úvodnom zápase prevalcovali Nemecko málo vídaným skóre 16:2. Zámorský súper našim reprezentantom dlhodobo nesedí a akýkoľvek bodový zisk Slovenska z tohto duelu by bol veľkým prekvapením.

(MR)

Strojcom nášho víťazstva proti Švajčiarsku bol skvelý Šimon Latkóczy. V 57. minúte predviedol jeden z najkrajších zákrokov celého turnaja.

SNÍMKA: REUTERS

VO SVETE PLNOM EMÓCIÍ VÁM PRINÁŠAME

FAKTY

Už od roku 1993

**HOSPODÁRSKE
NOVINY**

Povianočné akcie inak. Korona zlacní tepláky

MALOOBCHOD

Zľavy, ktoré ponúknu top hráči, budú rovnako vysoké ako vlani. Dotknú sa však iných druhov tovaru a prebehnú v online prostredí.

Katarína Runnová

katarina.runnova@maffraslovakia.sk

©hn

Bratislava – Obmedzený pohyb počas Veľkej noci, zákaz vychádzania pred novembrovými Dušičkami a lockdown tesne pred Vianocami. Prísne opatrenia, ktoré sprevádzali Slovákov celý rok, postihli aj všetky významné sviatky. Kým v minulosti praskali pred decembrovými dňami voľna nákupné centrá vo švíkoch, tento rok sa 19. decembra zatvorili. Kým vlani zákazníci navštevovali kamenné predajne, tento rok nakupujú najmä online.

V dôsledku týchto drastických zmien je namieste otázka, ako bude vyzerať jedno z najočakávanejších období roka. „Povianočné výpredaje sú pre nás z hľadiska tržieb najsilnejšie. Dochádza k zníženiu zásob posezónneho tovaru a pripravujeme sa na nové kolekcie, takže výpredaj je pre nás veľmi dôležitý,“ uviedol pre HN Patrik Čanecký, konateľ spoločnosti LPP Slovakia. Tá na Slovensku zastrešuje módne značky ako Reserved, Cropp, House, Mohito a Sinsay.

Lacné tepláky

Čanecký uvádza, že jeho firma musela tento rok v dôsledku pandémie poňať čas akcií úplne inak, než mala vo zvyku. Výpredaje odštartovala skôr, teda ešte pred Vianocami. Zmeny sa dotkli aj skladby zlacneného tovaru. „Vplyv home office a obmedzenie slávnostných podujatí zmenili

Väčšina obchodníkov tento rok očakáva, že predaj zľavneného tovaru bude prebiehať najmä online.

SNÍMKA: ILLUSTRÁČNÁ SNÍMKA: TASR/M. BAUMANN

dopyt zákazníkov. V našej ponuke je viac kolekcií, ktoré sú určené na pohodlné nosenie doma či v práci,“ vysvetľuje Čanecký. Čo sa však nezmení, bude výška zliav. Tak ako vlani, aj tento rok ponúkne LPP Slovakia svojim priaznivcom úsporu 50 až 70 percent z pôvodnej sumy.

Spotrebiteľia sa na povianočné obdobie tešia aj z dôvodu možnosti zakúpiť zlacnenú elektroniku. Datart ponúkne najvýraznejšie zľavy v MAXI výpredaji, počas ktorého ponúka výber top produktov. „Tie sa menia v týždenných intervaloch a ich cena je pre zákazníka skutočne zaujímavá,“ hovorí Sabina Boudová, marketingová manažérka Datartu, pre ktorý sú povianočné výpredaje druhým najsilnejším obdobím roka. Oproti bežnému firme rastú tržby dvojnásobným tempom. Elektrodom NAY zaradí do výpredaja produkty z takmer všetkých kľúčových kategórií. Teda televízory, smartfóny, chladničky, práčky, kávova-

„
Priemerná výška
skutočných zliav
sa pohybuje okolo
18 percent.

Tomáš Bravermann,
šéf Heureka

ry a ďalšie. „Zľavy budú až do výšky 50 percent z pôvodných cien,“ uviedol František Vámoší, marketingový manažér NAY.

Podľa nákupného radcu Heureka sa zákazníci vracajú do e-shopov práve na prvý sviatok vianočný. Ide najmä o ľudí, ktorí si pod stromčekom našli peniaze či poukážky. Podľa radcu ich tento rok minú najmä na kávovary, bez-

drôtové slúchadlá a veci na domáce cvičenie. „Ďalší veľký skok v nákupoch pozorujeme 2. januára, keď si mnohí po dovolenke znova sadnú za počítače a pustia sa do práce,“ konštatuje šéf Heureka Tomáš Bravermann.

Nákupy len online

Keďže lockdown má podľa aktuálnych informácií trvať až do 10. januára, obchodníci sa tomu museli prispôbiť. Viac než kedykoľvek v minulosti sa snažia zaujať zákazníka na internete. Datart presunul výpredaje výlučne do online priestoru.

„Všetky aktivity na podporu povianočného výpredaja realizujeme tak, aby sme zákazníkov smerovali do nášho e-shopu,“ hovorí Boudová. Predajne NAY budú tento rok fungovať iba ako výdajné miesta. Dobrá správa pre firmu je, že výdajné miesto má každá jej prevádzka. Výpredaj prostredníctvom e-shopov, online reklám, sociálnych sietí značiek či kanálov

obchodných centier komunikuje aj LPP Slovakia.

Heureka sa neobáva toho, že by v dôsledku vyhlásenia lockdownu predaje firmám klesli. „Záujem o online nákupy v povianočných dňoch rastie zhruba o polovicu oproti bežnému roku. Rok 2020 však už beztak prekonal všetky rekordy, keďže e-commerce počas neho narástol medziročne o tretinu,“ uvádza spoločnosť.

Pozor na pseudozľavy

Heureka sa každoročne snaží zákazníkom prizvukovať, aby sa nedali opantať vymyslenými zľavami.

Priemerná výška skutočných zliav sa totiž podľa nej pohybuje okolo 18 percent, čo znamená, že sľubované obrovské akcie vôbec nemusia byť také výhodné, ako sa tvária. „Niekedy sú zľavnené ceny iba návratom k priemernej trhovej hodnote,“ vysvetľuje Bravermann.

BURZY V POHYBE

Vítazi a porazení v roku 2020

Lukáš Lipovský
analytik X-Trade Brokers

Rok 2020 bol z hľadiska finančných trhov veľmi divoký, pričom bol charakteristický vysokou volatilitou na trhoch. Priemerná volatilita v tomto roku bola najvyššia za posledných viac ako 10 rokov. Akciové trhy zasiahla v prvom kvartáli roka prvá vlna pandémie, keď americký akciový index S&P 500 zaznamenal pokles o viac ako 35 percent. Neskôr vďaka masívnym stimulom vlád a centrálnych bánk na podporu ekonomik trhy v rekordne krátkom čase straty vymazali.

V závere tohto roka dokonca niektoré akciové indexy atakovali nové historické maximum vďaka nádejiam, že vakcinácia pomôže vyriešiť problémy s pandemiou. Kto však boli víťazi a porazení v tomto roku na finančných trhoch?

Na akciových trhoch sa najviac darilo americkému technologickému indexu Nasdaq, ktorý si od začiatku roka pripísal viac ako 42 percent, pričom najvýraznejší pokles zaznamenal britský akciový index FTSE 100 a španielsky IBEX 35. Na komoditných trhoch sa najviac darilo železnej rúde, ktorej cena vzrástla o viac ako 58 percent vďaka hospodárskemu oživeniu a následnému nárastu dopytu z Číny. Z drahých kovov najviac excelovalo striebro, ktorého cena zaznamenala nárast o viac ako 43 percent, darilo sa aj zlatu a medi, ktoré zaznamenali nárast o viac ako 20 percent.

Najvýraznejší pokles na komoditných trhoch zaznamenali ceny ropy – o viac ako 20 percent, a to najmä vďaka ochromenej mobilite vo svete a priemyselnému poklesu. Absolútnym víťazom sa však v tomto roku stali kryptomeny, keďže cena bitcoinu zaznamenala nárast o viac ako 270 percent.

TECHNOLÓGIE

Lietadlá na vodík lákajú investorov, ako sú Gates či Amazon

Praha – Lietadlá s vodíkovým pohonom možno už o niekoľko rokov nahradia vďaka masívnym investíciám lietadlá na fosilné palivá. Technológiu, ktorá sľubuje prvé bezemisné lety, vyvíja kalifornský startup ZeroAvia. Od investorov získal už desiatky miliónov dolárov. Len za uplynulý týždeň nazhromaždil tento startup od svojich investorov zhruba 37,7 milióna dolárov.

Do vývoja technológie investovalo aj viacero významných fondov alebo spoločností. Medzi ne patrí aj firma Amazon Jeffa Bezosa, ropná spoločnosť Shell či Breakthrough Energy Ventures,

ktorú pred piatimi rokmi založil miliardár a zakladateľ spoločnosti Microsoft Bill Gates. Na vývoj prispela aj britská vláda čiastkou 16,3 milióna dolárov.

Vysoké emisie

Firma Shell investovala do lietadiel na vodíkový pohon prostredníctvom svojej divízie Shell Ventures, ktorá sa venuje oblasti obnoviteľných zdrojov. Technologická spoločnosť Amazon potom prispela na vývoj prostredníctvom svojho fondu Climate Pledge. Ten bol založený v minulom roku na podporu zelených bezemisných technológií.

Lietadlá na vodíkový pohon čoraz viac lákajú aj ďalších výrobcov lietadiel. Medzi nich patrí napríklad aj európsky Airbus. V posledných rokoch je totiž letecká doprava pod čoraz väčším tlakom pre emisie skleníkových plynov, ktoré majú prispievať ku globálnemu otepľovaniu planéty.

Írske nízkonákladové aerolínie Ryanair sa napríklad v minulom roku podľa analýzy výskumnej spoločnosti Transport & Environment dostali medzi 10 najväčších znečisťovateľov ovzdušia v celej Európe. „Finančným trhom aj leteckému priemyslu už konečne dochá-

37,7
MILIÓN
dolárov získal startup ZeroAvia
za uplynulý týždeň
od investorov.

dza, že vodík je jediná zmysluplná cesta k bezemisným komerčným letom,“ uviedol pre CNN šéf startupu ZeroAvia Val Miftakhov. V septembri tohto roku vykonal startup ZeroAvia

už aj testovací let svojej technológie vodíkového pohonu. Stalo sa tak na letisku Cranfield v Anglicku 50 míľ severne od Londýna. Letisko vo vlastníctve Cranfieldskej univerzity bolo zároveň aj miestom, kde prebiehal výskum a vývoj nového lietadla.

V kurze sú aj autobusy na vodík

Lietadlá však nie sú jediným dopravným prostriedkom, kde je vývoj vodíkových pohonov v plnom prúde. Podobné tendencie sú viditeľné napríklad aj pri autobusoch, ktoré by už v budúcom roku mohli brázditiť

ulice severočeského mesta Ústí nad Labem. Tamojší dopravný podnik získal v minulých mesiacoch dotáciu 30,78 milióna korún na stavbu plniacej vodíkovej stanice.

V meste sídli chemická spoločnosť Spolchemie, ktorá bude mestskému dopravnému podniku vodík dodávať. „Od Spolchemie by sme mali mať priaznivejšiu garantovanú cenu a podľa odhadov na európskom trhu má nákladovosť tejto dopravy počas 10 rokov klesnúť o 50 percent,“ uviedol vo februári primátor mesta Petr Nedvědícký.

Jiří Lacina, idnes.cz

EUR/USD

1,219

-0,005

EUR/CZK

26,299

-0,004

EUR/PLN

4,502

-0,009

EUR/HUF

361,620

-0,710

EUR/GBP

0,898

-0,014

Európska energetická burza v Lipsku					
Názov	posledná cena v EUR	nárast	ročné max.	ročné min.	
DE Phel Base D	39,21	-391,52	633828	0,43	
DE Phel Peak D	52,41	-425,93	340625	0,07	

Všetky ceny sú v EUR, pri elektrických energiách v EUR/MWh, pri povolenke len v EUR

Kotácia kovov AVK vyplyvajúca z cien LME a ďalších súvisiacich nákladov		
Med:	6 505,4	€/t
Hliník:	1 763,2	€/t
Lehota platnosti: od 21. 12. 2020 do 8. 1. 2021		

Kovy				
Drahé	LME	USD	Jedn.	
Názov	Fixing PM			
Zlato	1 875,83		TR OZ	
Striebro	25,85		TR OZ	
Platina	1 023,52		TR OZ	
Paládium	2 349,13		TR OZ	
Základné				
Názov	Settlement	Ponuka	Dopyt	Jedn.
Med GRADE "A"	7770,75	0	0	USD/mT
Olovo 99,97 %	1948,75	0	0	USD/mT
Hliník 99,70 %	2025,75	0	0	USD/mT
Hliník - zliatina	1921	0	0	USD/mT
Nikel 99,80 %	16931,5	0	0	USD/mT
Cín 99,85 %	20376	0	0	USD/mT
Zinok 99,995 %	2818	0	0	USD/mT
Strategické				
Názov	Cena		Jedn.	
Antimón 99,65 %	6200/6400			USD/mT
Arzén 99,00 %	1,1/1,5			USD/lbs
Bizmut 99,99 %	2,9/3,1			USD/lbs
Kadmium 99,99 %	0,9/1			USD/lbs
Kadmium 99,95 %	0,85/0,95			USD/lbs
Fe Chrome, Hi Carbon	0,85/0,95			USD/lbs
Kobalt - katódy 99,80 %	15,5/16			USD/lbs
Kobalt - katódy 99,60 %	–			USD/lbs
Kobalt - ingot 99,30 %	15,5/16			USD/lbs
Gálium - ingot 99,99 %	250/273			USD/Kg
Germánium kov	1025/1100			USD/Kg
Germánium - dioxid	900/1000			USD/Kg
Indium ing. 99,97 %	175/190			USD/Kg
Magnézium 99,90 %	2000/2050			USD/mT
Ferromangán	1022/1058			USD/mT
Mangán elect.	1570/1630			USD/mT
Ortut	–			USD/flsk
Molyb Fe65 West	23/24			USD/Kg
Molyb Fe60 China	–			USD/Kg
Ruthénium	266/270			USD/Oz
Selén 99,5 % PWD	5,8/7			USD/lbs
Silicon Fe 75 Russian	980/1000			USD/mT
Silicon Metal Lumps	1690/1750			USD/mT
Tantal	50/52			USD/lbs
Titanium Sponge 99.6	7,65/8,6			USD/Kg
Ferrotitan 70 % Západ	7/8			USD/Kg
Tungsten Ferro	34/35			USD/Kg
Vanadium Fe 80 (T2)	24,5/25			USD/Kg
Vanadium Pentox	5,2/5,8			USD/lbs
Wolframite	–			USD/MTU

Eurodepozity 23. 12. 2020 Hodnoty k 17:45 CET							
	1 deň	1 mesiac	3 mesiace	6 mesiacov	9 mesiacov	1 rok	
EUR	-0,60 -0,40	-0,59 -0,39	-0,60 -0,38	-0,60 -0,38	-0,60 -0,38	-0,60 -0,38	
USD	0,04 0,29	0,06 0,31	0,09 0,29	0,12 0,32	0,15 0,35	0,18 0,38	
GBP	-0,06 0,24	-0,01 0,19	-0,01 0,19	0,05 0,25	0,03 0,23	0,06 0,26	
SEK	-0,40 0,10	-0,27 0,23	-0,25 -0,05	-0,24 0,26	-0,17 0,33	-0,23 0,04	
CHF	-0,90 -0,52	-0,75 -0,45	-0,75 -0,45	-0,80 -0,50	-0,78 -0,48	-0,76 -0,46	
JPY	-0,30 0,09	-0,35 -0,09	-0,28 -0,03	-0,30 -0,06	-0,26 -0,01	-0,30 0,05	

Vládne dlhopisy 23. 12. 2020							
	splatnosť 5 rokov				splatnosť 10 rokov		
	kupón	splatnosť	kurz	výnos	kupón	splatnosť	kurz
Nemecko	0	10.10.2025	103,524	-0,722	0	15.8.2030	105,442
Francúzsko	1	25.11.2025	108,055	-0,612	0	25.11.2030	103,050
Dánsko	1,75	15.11.2025	111,430	-0,554	0,5	15.11.2029	108,235
Belgicko	0,8	22.6.2025	106,537	-0,634	0,1	22.6.2030	104,429
Holandsko	0,25	15.7.2025	104,350	-0,689	0	15.7.2030	104,557
EÚ	0	10.10.2025	103,524	-0,722	0	15.8.2030	105,442
Veľká Británia	0,625	7.6.2025	102,991	-0,048	4,75	7.12.2030	144,065
Španielsko	0	31.1.2025	101,885	-0,456	1,25	31.10.2030	111,386
Taliansko	1,85	1.7.2025	108,677	-0,071	1,65	1.12.2030	110,483
Česko	2,4	17.9.2025	107,652	0,743	0,95	15.5.2030	97,316
Fínsko	0,875	15.9.2025	107,554	-0,696	0,75	15.4.2031	111,831

Uvádzaná hodnota výnosu tvorí v príslušnej krajine základnú sadzbu pre ďalšie emisie, hodnoty k 18:00 CET

INZERCIA	
Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky vyhlasuje výberové konanie na obsadenie miesta riaditeľa - štatutárneho orgánu, na funkčné obdobie 5 rokov, v štátnej príspevkovej organizácii Fakultná nemocnica Trenčín .	
Bližšie informácie o predmetnom výberovom konaní sú uverejnené na internetovej stránke Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (www.health.gov.sk).	

Dôchodková správcovská spoločnosť Poštovej banky, d.s.s., a.s.			
Údaje o dôchodkových fondoch k 21. 12. 2020		aktuálna hodnota dôchodkovej jednotky	čistá hodnota majetku (NAV)
STABILITA dlhopisový garantovaný d.f.		0,051064	427 995 271,72 €
PROSPERITA akciový negarantovaný d.f.		0,051364	77 948 638,38 €
PERSPEKTÍVA indexový negarantovaný d.f.		0,062445	49 689 712,62 €
• odplata za správu majetku vo fonde 0,3 %, odplata za vedenie osobného dôchodkového účtu 1,0 % • koeficient pre určenie výšky odplaty za zhodnotenie 0,100			

HANSAINVEST Hanseatische Investment-GmbH	Kategória fondu	Mena	Aktuálna cena podielu	Predajná cena podielu	Nákupná cena podielu	Čistá hodnota majetku vo fonde
C-QUADRAT ARTS TRF A (EUR)	UCITS	EUR	117,746	123,633	117,746	15,026
C-QUADRAT ARTS TRF T (EUR)	UCITS	EUR	119,093	125,048	119,093	44,656

Kurzový lístok ECB č. 246 24. 12. 2020		
Štát	Kód	Stred
USA	USD	1,2193
Japonsko	JPY	126,38
Bulharsko	BGN	1,9558
Česká republika	CZK	26,299
Dánsko	DKK	7,4389
V. Británia	GBP	0,89795
Maďarsko	HUF	361,62
Poľsko	PLN	4,5022
Rumunsko	RON	4,8725
Švédsko	SEK	10,0763
Švajčiarsko	CHF	1,0851
Island	ISK	155,90
Nórsko	NOK	10,5108
Chorvátsko	HRK	7,5461
Rusko	RUB	90,5914
Turecko	TRY	9,2275
Austrália	AUD	1,6039
Brazília	BRL	6,3608
Kanada	CAD	1,5656
Čína	CNY	7,9624
Hongkong	HKD	9,4532
Indonézia	IDR	17 314,06
Izrael	ILS	3,9221
India	INR	89,6845
Južná Kórea	KRW	1 344,97
Mexiko	MXN	24,3475
Malajzia	MYR	4,9510
Nový Zéland	NZD	1,7168
Filipíny	PHP	58,559
Singapur	SGD	1,6195
Thajsko	THB	36,689
JAR	ZAR	17,8252

Kurzový lístok ČNB č. 247 (vybrané meny) 23. 12. 2020			
Štát	Množstvo	Kód	Stred
Austrália	1	AUD	16,359
Bulharsko	1	BGN	13,482
EMÚ	1	EUR	26,370
Chorvátsko	1	HRK	3,495
Japonsko	100	JPY	20,936
Kanada	1	CAD	16,825
Maďarsko	100	HUF	7,270
Poľsko	1	PLN	5,857
Rumunsko	1	RON	5,413
Rusko	100	RUB	28,781
Švajčiarsko	1	CHF	24,334
USA	1	USD	21,681
Veľká Británia	1	GBP	29,110

Sektor turizmu má za sebou najťažší rok

Pre lyžiarske strediská prišla ku konca roka úľava, keďže sa dostali medzi výnimky a môžu byť v prevádzke.

SNÍMKA: TASR/J. KROŠLÁK

CESTOVNÝ RUCH

HN sa pýtali hotelierov a prevádzkovateľov lyžiarskych stredísk ako zvládli rok 2020 a čo očakávajú v najbližších mesiacoch.

Monika Šuchová

©hn

monika.suchova@mafrasslovakia.sk

Bratislava – Hotely zatvorili svoje brány. Niektoré do polovice januára, iné až do marca. Veľká časť zamestnancov je vo výpovedných

ANKETA: Ako hodnotíte uplynulý rok?

Tamara Šatanková
ekonomicko-obchodná riaditeľka
Bardejovské kúpele

Rok 2020 hodnotíme ako najhorší rok v histórii fungovania našich kúpeľov. Najťažšie boli určite mesiace marec a apríl, keď sme prvýkrát úplne zatvorili a opäť otvorili až v máji. Museli sme byť oveľa pružnejší a prispôbovať sa novým legislatívnym a hlavne epidemiologickým opatreniam. Pozitívne sme začali vnímať letnú sezónu, keď sa zdalo, že korona je za nami a mali sme naozaj skvelé čísla, ale po septembrových svadbách sa to znova všetko zmenilo a čísla klesali. Kúpele fungovali len do 20. decembra a v rámci aktuálnych opatrení nebudeme organizovať Vianoce a zvažujeme organizáciu Silvestra. V pláne máme otvoriť 4. januára, prípadne pre lockdown až 11. januára. Začiatkom roku zaplnia náš hotel najmä klienti zdravotných poisťovní, samoplataci klienti sú veľmi opatrní a ich počet je zatiaľ minimálny.

Kristína Jakubová
marketingová pracovníčka
Bachledka Ski & Sun

Tento rok sa nedá hodnotiť. Nikto nemôže povedať, či rozhodnutia a opatrenia, ktoré boli prijaté, boli aj správne a efektívne. Našťastie sme nemuseli prepúšťať a veríme, že sa situácia čoskoro vráti do normálu. Nateraz však nevidujeme žiadnu pomoc zo strany štátu, aj keď naše straty predstavujú 40 percent. Zatiaľ však plánujeme, máme nové projekty, chystáme novinky. Naša budúcnosť v ďalších rokoch bude závisieť od toho, kedy sa cestovný ruch z tohto obdobia stihne spamätať. Na ľuďoch je však vidieť, že majú chuť. Predaje sú síce nižšie ako v minulých rokoch, je to však spôsobené neistotou. Museli sme riešiť aj otázku kompenzácie lyžiarov v prípade, že sa sezóna neotvorí. Pôvodný plán bol uviesť stredisko do prevádzky od 18. 12. Zatiaľ nám však podmienky nedovolili dostatočne zasnežiť.

Ing. Ján Petróci
vedúci strediska
Športovo-rekreačné stredisko
Jahodná

V minulej sezóne prišlo 13. marca nariadenie vlády na uzatvorenie lyžiarskych stredísk. Sezóna sa už pomaly končila a našťastie sme ani nemuseli prepúšťať. Doteraz sa nás pomoc nedotýkala, napriek tomu ju vnímame ako nedostatok. Tohtoročnú sezónu sme otvorili v rovnakom čase ako Donovaly, 4. decembra. Máme zabezpečené protipandemické opatrenia – bezpečnostné tabuľky s dodržiavaním dvojmetrových rozstupov a prekrytie tváre rúškom pri vlekoch, pri pokladniciach navyše dezinfekcia rúk. V skom požičovní je zabezpečený jedenosmerný systém obsluhy s maximálnym počtom zákazníkov šesť. Taktiež v internom ozvučení strediska je reprodukováaná informácia o dodržiavaní opatrení. Návštevnosť pomaly stúpa.

lehotách. Medziročný pokles je o viac ako 30-tisíc ľudí. Rok 2020 bol pre nich rokom dvoch extrémov.

„Kým v januári a vo februári pokračoval trend rastu a zaznamenávali sme rekordný počet prenocovaní, tak už v apríli sme zaznamenali absolútny prepád, až na dno. To znamená na nulu,“ uviedol pre HN Marek Harbuľák,

generálny manažér AHRS. V podobnej neistote boli dlhodobobo aj lyžiarske strediská.

Okrem počasia bojovali aj s pandemickou situáciou a rozhodnutiami vlády. Podmienky pre prevádzky sa menili krátko pred sezónou. Na mnohých svahoch sa napokon spustili lanovky, no Vianoce aj Silvester budú v porovnaní s minulými rokmi oveľa slabšie.

Zuzana Semanová
generálna riaditeľka
Hotel Lomnica

Ak by som to mala sumarizovať, zhrniem to tak, že rok 2020 bol a stále je plný situácií a rozhodnutí, ktoré ovplyvňujú naše fungovanie a na ktoré sa hádam ani nedá vopred riadne pripraviť. Je to ako hrať šach – vedieť rýchlo uvažovať v súvislostiach niekoľko ťahov dopredu. Zrejme pre každého bola náročnejšia prvá vlna koronakrízy, keď sme nevedeli presne odhadnúť stupeň ohrozenia a ani dosahy všetkého, čo nás v podstate celý rok sprevádzalo. Na druhej strane sme mali možnosť a priestor zamyslieť sa nad vytvorením novej organizačnej štruktúry v hoteli, dať priestor talentovaným ľuďom. Pozitívne hodnotíme leto, ktoré prinieslo nádej aj pozitívne čísla. Čo vnímame negatívne, je samotný pohľad na sektor, pretože z pohľadu zamestnávateľa a rizika straty práce vidieť, že ľudia hľadajú zmenu v iných sektoroch.

Róbert Škripko
konateľ Kora Slovakia
Orava Snow

Celú minulú sezónu sme mali vynikajúcu až do jej náhleho ukončenia. Stredisko sme na základe vládneho nariadenia museli uzatvoriť k 11. marcu. Prišli sme o tržby do konca sezóny. Do prípravy sezóny 2020/2021 sme do dnešného dňa investovali už asi 70-tisíc eur. Zatiaľ sme nikoho neprepustili, ale vedeli sme, že ak neotvoríme, nemáme prácu pre ľudí ani zdroje na výplaty. O žiadnej relevantnej pomoci nemôžom hovoriť, príspevok na zamestnanca pre nás nič nerieši, pretože mzdové náklady sú zlomok prevádzkových nákladov, a náhrada výpadkov tržieb na úrovni štyri až 10 percent je úplne mimo reality. Dlho sme zúfalo čakali na nastavenie jasných, predvídateľných pravidiel od kompetentných.

Anna Brezinová
generálna manažérka
Villa Betula Resort

Rok 2020 je iný preto, že je taký polovicný. Z 12 mesiacov sme mohli plnohodnotne pracovať a tešiť sa z našich hostí iba šesť. Momentálne je veľkým potešením nelen pre nás, ale aj zvieratká na farme, keď sem zavíta z času na čas nejaká rodina. To, samozrejme, ovplyvňuje naše výsledky, zisky, komfort fungovania celého chodu, životnú úroveň zamestnancov a v neposlednom rade aj psychické a duševné zdravie všetkých, ktorých sa to týka. Neistota nie je dobrá spoločníčka. Prvú vlnu sme prekonali akosi ľahšie, tešili sme sa na leto. Sezóna bola dobrá. Od októbra je však nálada na bode mrazu. Šetríme, kde sa dá, na druhej strane náš areál, záhrada aj zvieratá denne vyžadujú nemalé investície. Všetko to sprevedza neistota, zmeny v nariadeniach a obavy z budúcnosti.

Marián Galajda
manažér komunikácie a PR
Tatry mountain resorts

Dočasným obmedzením niektorých služieb sme sa túto zimu vrátili k podstate lyžovačky a pobytov v horách. Najviac problémov nám spôsobovala nepredvídateľnosť opatrení pri zhoršovaní pandémie, keď sme nemohli nič plánovať, len čakať a z hodiny na hodinu okamžite reagovať. Spôsob, akým sme sa dokázali vyrovnáť s nastavením všetkých preventívnych opatrení a priniesť v službách pre našich hostí novú úroveň štandardov hygieny a bezpečnosti prevádzky v roku 2020, je dobrým signálom nelen dovnútra firmy, ale aj smerom k našim hosťom. Horšie je to už so systémovou pomocou pre cestovný ruch, keďže uzatvorené prevádzky majú okrem zamestnancov aj veľké paušálne náklady. Predstavuje pomoc CR má pre veľké spoločnosti vzhľadom na limit pomoci len symbolický prínos.

Dane 2021 v Hospodárskych
novinách od 1. 2. do 31. 3. 2021.

35
dielny seriál

4
praktické
brožúry
a príručky

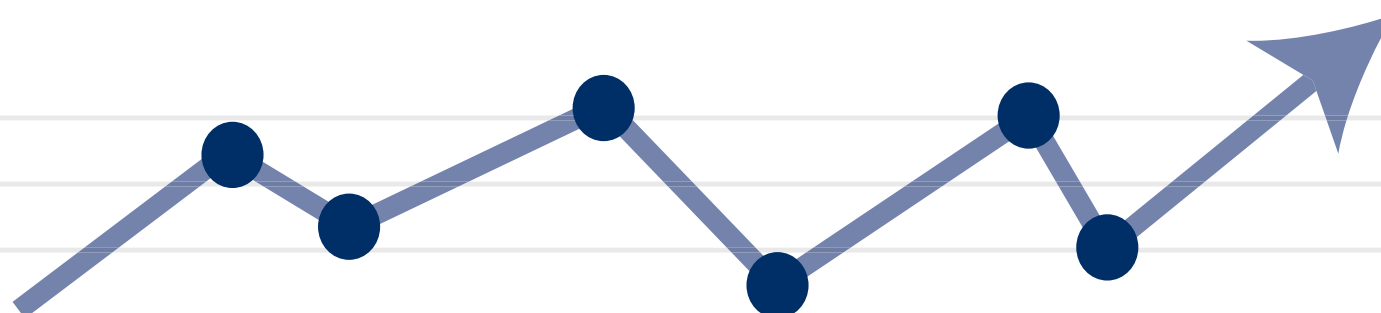
Najkomplexnejšie daňové poradenstvo

AKCIOVÁ
CENA
35,90 €

DANE 2021

Špeciálne 2-mesačné predplatné HN

www.hnkonto.sk predplatne@mafraslovakia.sk

Schválenie získa aj AstraZeneca

Londýn – Británia začne najskôr už na začiatku januára distribuovať do očkovacích centier vakcínu proti ochoreniu COVID-19 vyvinutú vďaka spolupráci Oxfordskej univerzity s farmaceutickou spoločnosťou AstraZeneca. Úrady by mali očkovaciu látku schváliť v priebehu nasledujúcich dní. Británia už od začiatku decembra očkuje látkou od firiem Pfizer a BioNTech, ktorá sa teraz distribuuje aj v krajinách Európskej únie. Túto vakcínu už dostalo v Spojenom kráľovstve vyše 600-tisíc ľudí. Vakcína od AstraZeneca, ktorej šéfuje Pascal Soriot (na snímke), sa zrejme začne používať od 4. januára. Britská vláda chce počas dvoch týždňov zaočkovať dva milióny ľudí. (ČTK)

SNÍMKA: REUTERS

Premianti si z trhov akcií odniesli miliardy

BURZY

Debutanti na burzách tento rok využili masívne stimuly a z primárnych úpisov si získali najviac financií za posledné dve dekády.

Juraj Pivarčí

@hn

juraj.pivarci@mafraslovakia.sk

Bratislava – Finančníci zo skupiny Ant mali naplánované najväčšie IPO v histórii. Za pár hodín chceli od akcionárov v Hongkongu a Šanghaji vyzbierať viac ako 34 miliárd dolárov, teda tretinu nášho vlaňajšieho HDP. Primárna ponuka ich akcií by tak prekonal vstup na burzu v podaní Saudi Aramco spred roka, ale tiež vstup materskej spoločnosti firmy Ant – Alibaby v roku 2014. Nečakané kroky regulátora, ktoré analytici vysvetľujú ako vztýčený výstražný prst Peking u zakladateľovi Alibaby aj firmy Ant Jackovi Ma,

však historicky najvyššie IPO zastavili.

Napriek tomu tento rok odborníci označujú za najlepší od konca dot-com bubliny zo začiatku tohto storočia, teda za posledné dve dekády. Podpísala sa pod to extrémne uvoľnená menová politika a miliardové stimuly zo strany centrálnych bánk. „V roku 2020 vstúpilo na burzu na celom svete 2 402 spoločností za viac ako 372 miliardy dolárov, pričom vlni to bolo 1 984 spoločností v celkovej hodnote 286 miliardy dolárov,“ vypočítal analytik spoločnosti X-Trade Brokers Lukáš Lipovský. Globálny objem IPO je tak oproti minulému roku o asi tretinu väčší, v rámci počtu firiem je ich o asi 20 percent viac. Dominovali technologické spoločnosti, farmaceutické a priemyselné podniky a firmy, ktoré pôsobia v netyklických sektoroch. Ku koncu tretieho kvartálu dokázali vyzbierať 170 miliárd dolárov.

Ázijská dominancia

Z geografického pohľadu kraľovala Ázia, kde sa cenné papiere rozhodlo poskytnúť burziánom

1 189 firiem, z toho bolo až 879 čínskych. Na porovnanie – z regiónu Severnej Ameriky to bolo 640 podnikov. „Ide o rýchlo rastúci región s výbornou perspektívou. Sčasti k tomu prispel aj fakt, že mnoho čínskych spoločností preferovalo IPO na domácom trhu pri čínsko-americkom obchodnom napätí,“ vysvetlil analytik J&T Banky Stanislav Pánis.

Najväčšiu pozornosť v tomto roku pútala ubytovávacia platforma Airbnb, ktorá sa pod skratkou ABNB upísala technologickému Nasdaq. Investorom ponúkla 51,5 milióna akcií, pričom ich chcela predávať za 68 dolárov. Pôvodné plány pritom hovorili o rozmedzí 44 až 50 dolárov. Cenné papiere napokon otvorili na hodnote 146 dolárov, čo podľa spoločnosti Renaissance Capital, ktorá sa zaoberá primárnymi úpismi akcií, dodalo Airbnb 3,7 miliardy dolárov. Išlo tak o najväčšie IPO v tomto roku. Burzová hodnota celej firmy presiahla sto miliárd dolárov, v týchto dňoch sa pohybuje okolo 92 miliárd. O peniaze investorov sa uchádzala napríklad aj spoločnosť DoorDash, ktorá sa špecializuje na

rozvoz jedla. Na ďalší rozvoj zísкала takmer 3,4 miliardy dolárov.

Očakávajú nový rekord

Nie všetky debuty však vyšli. „Prepadákom“ roka sa stali firmy ako Phoenix Tree Holding, ktorá v Číne poskytuje prenájom nehnuteľností. Od januára stratili jej akcie viac ako 75 percent hodnoty. K porazeným sa pridala aj americká biotechnologická firma ADiTx Therapeutics s poklesom o 55 percent od júlového debutu či čínska podcastová spoločnosť Lizhi. Tá na Nasdaq vstúpila ešte v januári, odvtedy však stratila 65 percent.

Svet IPO sa nezastaví ani v budúcom roku, odborníci však ďalší rekord neočakávajú. „Tým, že rok 2020 bol rekordný, dá sa skôr očakávať návrat do normálu. Je pravdepodobnejšie, že počet IPO klesne,“ uviedol analytik spoločnosti Across Private Investments Dominik Hapl. Najväčšiu pozornosť si pravdepodobne vypýta aplikácia Robinhood, ktorá paradoxne ponúka ľuďom služby spojené s investovaním. Okrem toho by sa s druhým pokusom mohla vrátiť na burzu spoločnosť Ant.

DOPRAVA

Na záchranu letísk majú ísť milióny eur

Bratislava – V júli 2018 sa bratislavskému letisku podaril osobný rekord, ktorý počas takmer 70-ročnej prevádzky nemal obdobu. V priebehu letného mesiaca spred dvoch rokov sa tu mihlo 349-tisíc cestujúcich. Narastajúcu tendenciu cestujúcich však tento rok uťal koronavírus. V júli sa cez terminály Letiska M. R. Štefánika premla len päťna cestujúcich z obdobia vrcholu.

Okrem toho, že štát rieši mechanizmus pomoci pre lietadlovú dopravu, mal tento rok vplyv aj na oddialenie plánov, ktoré súviseli s prenájom letiska hlavného mesta súkromníkovi. „Úrad vlády súhlasil s odkladom termínu plnenia úloh z uznesenia vlády projektu prenájmu BTS do 31. 12. 2023,“ povedal hovorca ministerstva dopravy Ivan Rudolf.

Otázny záujem

Pilot a analytik v oblasti letectva Peter Kunkela si myslí, že Letisko M. R. Štefánika je ideálnym kandidátom na prevádzkovanie súkromným investorom, keďže štát nedokáže zabezpečiť jeho fungovanie bez účinných dotácií ani v období najväčšieho rozmachu letectva. „Otázka je, za akých podmienok by v súčasnej situácii bol vôbec jeden z dvoch možných veľkých hráčov ochotný si sadnúť a debatovať o podmienkach,“ povedal Kunkela, s tým, že vzhľadom na rozsah letectva na Slovensku patríme medzi krajiny, ktoré výpadok v lietaní poznamenal v Európe najmenej.

Kunkela teda vidí na čele budúcej prevádzky letiska nemecký Fraport alebo francúzsky Vinci group. Tí majú v Európe niekoľko kontraktov s vládami. Nemci napríklad na letiskách v Grécku a Francúzii pridali do svojho portfólia k letiskám v Portugalsku či Španielsku naposledy letisko v Belehrade. „Problém je, že všetky tieto spoločnosti sa boria s obrovským prepadom tržieb v niektorých prípadoch až vo výške 90 percent. Na druhej strane, s letiskom dnes neviete veľmi čo robiť, lebo cestujúci nelietajú, obmedzenia tu stále sú a prerobiť letiská na cargo by síce bolo možné, ale Európska únia by musela zmeniť daňovo-odvodové zaťaženie

nie tejto prepravy,“ povedal Kunkela s tým, že síce letecká preprava tovaru vychádza drahšie, čas dodania by sa však vo vzduchu výrazne skrátil. „Tovar, ktorý ide z Číny bežne v kontajneroch dva týždne, by tak mohli mať ľudia za dva dni doma,“ dodal.

Ďalšia pomoc v budúcom roku

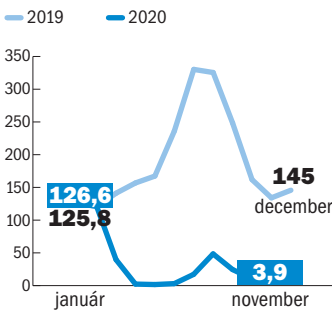
Okrem toho pripravil rezort dve schémy pomoci pre letiskové spoločnosti na zmiernenie negatívneho vplyvu koronakrízy, ktoré aktuálne posudzuje Európska komisia. „Hneď ako budú schválené, vyhlásime výzvu na predkladanie žiadostí o kompenzácie. Na tento účel vyčlenilo ministerstvo na roky 2020 a 2021 takmer 30 miliónov eur,“ dodal Rudolf.

Dve najväčšie letiská zatiaľ čerpali len Krajiakovu „prvú pomoc“ na podporu udržania zamestnanosti. Bratislavské letisko si napriek tomu neudržalo všetkých zamestnancov. „Letisková spoločnosť nepristúpila k hromadnému prepúšťaniu, nepokračovala však v niektorých zmluvách uzavretých na dobu určitú,“ povedala hovorkyňa štátneho letiska Veronika Ševčíková. Spoločnosť musela tiež presunúť časť plánovaných investícií na ďalší rok. „Prehodnotili sme svoje náklady – nákup materiálu, dodávku elektriny, opravy, cestovné a ďalšie služby. Rovnako spoločnosť pristúpila k odloženiu splátok úveru,“ dodala Ševčíková.

Kunkela vidí možnú úľavu pre sektor až v druhej polovici budúceho roka.

Tomáš Garai

Medziročné porovnanie počtu vybavených cestujúcich na Letisku M. R. Štefánika (v tisícoch)

Zdroj: Letisko M. R. Štefánika

BREXIT

Londýn a Brusel zverejnili text dohody

Brusel, Londýn – Britská vláda a Európska komisia zverejnili plné znenie textu svojej vzájomnej dohody o budúcich vzťahoch. Dokument má 1 246 strán a 800 strán príloh. Venuje sa vzájomnému obchodu, jadrovej energii pre civilné i vojenské účely alebo výmene utajovaných skutočností. Nové pravidlá začnú platiť od 1. januára.

Británia po referende z roku 2016 opustila Európsku úniu tento rok 31. januára. Prechodné obdobie, počas ktorého mali odsúhlasiť detaily budúcich vzťahov, sa skončí 31. decembra. Dohoda, ktorú obe strany po dlhých rokovaniach uzavreli 24. decembra, bude podľa agentúry Reuters pre Britániu najväčšou zmenou od rozpadu britského koloniálneho impéria.

Hlavným cieľom náročných rozhovorov bolo zabezpečiť nerušený obchodnú výmenu, ktorá nebude zaťažena clami. Pre britskú ekonomiku je významný sektor finančných služieb,

kde sa obe strany dohodli „vytvoriť priaznivé prostredie pre rozvoj obchodu a investícií medzi stranami“. Podrobne sa dohoda venuje pohybu tovaru a osôb letecky aj po zemi, rybolovu, liečivám, chemikáliám alebo obchodu s vínom.

Podľa materiálov Európskej komisie sa obe strany „dohodli na vytvorení ambiciózneho zónny voľného obchodu so žiadnymi tarifami či kvótami“, ktorej cieľom je stanoviť rovnaké podmienky na zabezpečenie „otvorenej a spravodlivej súťaže“. EK však tiež pripomína, že sa dohoda netýka stykov so Severným Írskom, s ktorým sú vzťahy upravené v osobitnom protokole kvôli jeho pozemnej hranici s Írskom.

Dohodu ešte musia potvrdiť členské krajiny Únie, hlasovať o nej bude europarlament zrejme na začiatku budúceho roka. Britskí poslanci sa k hlasovaniu o dohode majú zísť 30. decembra. (ČTK)

V SKRATKE

Bitcoin ďalej láme rekordy

New York, Londýn – Bitcoin pokračuje v prelamaní rekordov. Jeho cena na 2. sviatok vianočný prvýkrát prekročila hranicu 25-tisíc dolárov. Bitcoin je s trhovým podielom takmer 70 percent s výrazným odstupom najväčšou digitálnou menou. Tento rok sa hod-

nota bitcoinu viac než strojnásobila a experti predpokladajú, že posilňovanie sa zrejme ešte neskončilo. Na začiatku roka sa bitcoin predával približne po osemtisíc dolárov, potom počas prvej vlny pandémie nového koronavírusu padol pod štyritisíc. Potom sa začalo pomalé posilňovanie, ktoré sa na jeseň prudko zrýchlilo. Len od polovice októbra sa jeho cena viac než zdvojnásobila. Za posilňovaním bitcoinu v tomto roku je viacero faktorov. Za naj-

dôležitejší sa považuje zvýšenie jeho akceptácie medzi investorami. (TASR)

Čína sa stane najväčšou ekonomikou

Londýn – Čína v roku 2028 predbehne Spojené štáty a stane sa najväčšou svetovou ekonomikou, očakáva londýnsky think tank CEBR. To je o päť rokov skôr, než inštitút pôvodne predpokladal. Dôvodom je rozdielne zotavovanie z pandémie nového koronavírusu. „Pandémia ochorenia COVID-19 a jej ekonomické následky nepochybne naklonili túto rivalitu v prospech Číny,“ uvádza sa vo výročnej správe think tanku. Podľa CEBR to, že Čína rýchlo prijala striktný lockdown a „šikovne zvládla pandémiu“ a že pandémie znížila dlhodobý rast Západu, spô-

sobilo zlepšenie relatívneho ekonomického výkonu Číny. Počíta sa, že priemerný rast ekonomiky Číny v období od roku 2021 do 2025 dosiahne 5,7 percenta ročne. V USA by malo tempo rastu v rokoch 2022 až 2024 dosiahnuť 1,9 percenta ročne. (TASR)

Predaj šumivého vína Cava klesol

Barcelona – Španielski výrobcovia šumivého vína Cava očakávali, že tento rok bude pre nich devastujúci. Bary a reštaurácie boli totiž niekoľko mesiacov zatvorené a cestovný ruch sa takmer zastavil pre blokády spojené s pandémiou nového koronavírusu. Prvé odhady, podľa ktorých sa predaj šumivého vína mal tento rok znížiť o približne 40 percent, sa však ukázali ako príliš pesimistické. A koncoročné oslavy zrejme ešte zmiernia vplyv pandémie

na priemysel v hodnote 1,2 miliardy eur. Vďaka geograficky diverzifikovanému vývozu a rastúcemu on-line predaju udržali producenti španielskeho šumivého vína pokles tržieb tesne nad hranicou 10 percent. (TASR)

Sankcie komplikujú stavbu plynovodu

Moskva – Rusko nevylučuje, že hroziace nové sankcie zo strany USA môžu spôsobiť predĺženie stavby plynovodu Severný prúd 2, uviedol hovorca Kremľa Dmitrij Peskov. „Naši európski partneri a my však máme záujem, aby sa projekt zrealizoval,“ povedal. Americký zákon o národnej obrane počíta s rozšírením sankcií proti projektu Severný prúd 2. Peskov dodal, že USA chcú čo najviac sťažiť realizáciu projektu. (TASR)

Účtovníci, učitelia, ale aj takí zdravotníci z dvojročáku

Aj napriek kratšiemu vzdelaniu sa Briti môžu pochváliť lepšou prípravou na povolanie.

SNÍMKA: REUTERS

TÉMA

Veľká Británia ponúka inšpiráciu pre vzdelávanie.

Róbert Chovanculiak

analytik INESS

Nezdá sa, že Veľká Británia má problémy s vyšším vzdelávaním. Má kvalitné vysoké školy, na ktoré sa hlásia študenti z celého sveta a ktoré sú, mimochodom, spoplatnené. Stredoškolské vzdelanie s dôrazom na prax (takzvané duálne vzdelávanie) nedosahuje úroveň ako v Nemecku alebo vo Švajčiarsku, ale funguje obstojne. Dvadsať percent miestnych zamestnávateľov ponúka prax pre učňov. Na porovnanie, u nás sa do duálneho vzdelávania zatiaľ zapojilo menej ako jedno percento zamestnávateľov. A to najdôležitejšie – vo Veľkej Británii majú relatívne nízku mieru

nezamestnanosti mladých ľudí. A nezmenil to ani doširoka otvorený trh práce pre imigrantov.

Medzi klasickým a praktickým vzdelaním

Napriek tomu vo Veľkej Británii nezaťahajú a výrazným spôsobom reformujú odborné vzdelávanie. Najnovším projektom je vytvorenie nového stupňa vzdelávania, takzvaný T Level. Je to vzdelávanie, na ktoré sa môže prihlásiť žiak, ktorý dokončí niečo ako u nás „základnú školu“, prešiel záverečným testovaním a je vo veku od 16 rokov.

V čom je toto vzdelávanie iné? Tvorcovia ho prezentujú ako alternatívu medzi klasickým všeobecným stredným vzdelaním bez dotyku s praxou a praktickým duálom v rámci konkrétneho odboru, kde žiak trávi väčšinu času u zamestnávateľa. Teda T Level je pre žiakov, ktorí sa ešte necítia na prácu, ale chcú nejaké praktickejšie zručnosti, s ktorými sa môžu zamestnať.

T Level vzdelanie má dve hlavné výhody, ktoré by mohli byť zaujímavé aj pre nás na Slovensku: je

Nikto sa na Slovensku neodvážil prísť s čo i len trochu odvážnejším návrhom.

extrémne krátke a je zamerané na profesie, kde chýbajú ľudia.

Vzdelanie formou T Level trvá dva roky. Keď sa na Slovensku povie dvojročná škola, predstavíme si úplne najnižšiu úroveň vzdelania pre akademicky najslabších študentov. Je načase zmeniť túto stigma krátkeho pobytu v školskom zariadení. Pri štúdiu na dĺžke nezáleží. Dlhé roky strávené za lavicou negarantujú kvalitné vzdelanie. Stačí sa pozrieť na vysoké školstvo. Slovenskí študenti trávajú na vysokých školách priemerne o rok dlhšie ako ich zahraniční kolegovia. A na kvalite sa to príliš neodráža.

Diplom uznaný štátom

T Level navrhli ľudia z praxe spolu s dôležitými zamestnávateľmi ako Fujitsu alebo Skanska. Ponúka viac vzdelávania v triedach než klasické duálne vzdelávanie, kde študent strávi 80 percent času u zamestnávateľa. V prípade T Levelov to bude naopak – dáva tak väčšiu rolu teoretickému vzdelávaniu. Stále však garantuje minimálne 45 dní na odbornej praxi. Po ukončení absolvent dostane štá-

tom uznaný diplom, ktorý obsahuje súhrn jeho výsledkov (niečo ako naša maturita) a informácie o kvalifikácii, ktorú nadobudol.

Tento rok otvorili tri „T“ odbory: plánovanie a projektovanie stavieb, digitálny dizajn a vývoj a vzdelávanie a starostlivosť o deti. Ďalšie roky sa plánujú otvoriť odbory aj pre právne služby, účtovníctvo, zdravotníctvo, obchodnú administratívu, IT podporu a podobne.

V porovnaní s týmito odvážnymi zmenami slovenské stredné školstvo hibernuje. Jedinou zmenou za posledné dekády bolo spustenie duálneho vzdelávania, do ktorého sa však zapojila stále len malá časť študentov. Nikto sa neodvážil prísť s čo i len trochu odvážnejším návrhom, ktorý by napríklad sprehľadnil a prečistil zastaranú a neprehľadnú sústavu takmer 800 stredoškolských odborov. Alebo ktorý by sa zamyslel nad tým, či naozaj potrebuje študent napríklad na dopravnej strednej škole stráviť v lavici tri roky na výučný list a ďalšie dva roky na maturitu. Vo Veľkej Británii očividne nepotrebuje.

MONITOR

Ekonomický paradox Vianoc

Motorom akejkolvek trhovej ekonomiky je, že ľudia sledujú vlastný záujem. Myslia na seba a svoj úžitok – zisk. Pokiaľ však nebudú poskytovať úžitok ostatným, zisk nedosiahnu. Čo je paradox? To, že každoročnú vrcholnú sezónu akejkolvek západnej trhovej ekonomiky predstavujú Vianoce. Veď poskytovať úžitok len tak, zdarma, obdarúvať blízkych, skrátka správať sa altruisticky, sa zdá v rozpore so sledovaním vlastného záujmu. Avšak bez sledovania tohto záujmu by zase neexistovala ekonomická konkurencia. Nebolo by pokroku. Stagnácia by bola ešte závažnejšia ako napríklad za socializmu, keď boli podnety na sledovanie vlastného záujmu síce na oficiálnej úrovni silne potlačené, napriek tomu by sa však rozvíjali na úrovni neoficiálnej, v sivej zóne – v podobe šmeliny, protislužbičiek typu podpultového predaja a ďalších.

Ekonomovia James Andreoni a Justin Rao v tom však paradox nevidia. Podľa nich altruizmus vlastne nie je v rozpore so sledovaním vlastného záujmu; altruizmus za istých okolností je sledovaním vlastného záujmu. Hovoria o „nečistom altruizme“ – väčšina obdarúvania, vrátane toho vianočného, je podľa tejto teórie motivovaná taktiež sledovaním vlastného záujmu. Existujú dve základné podoby prejavu nečistého altruizmu. Prvou podobou je akási signalizácia cnosti voči sebe samému: taký človek síce sleduje svoj vlastný záujem, ako všeobecne predpokladajú ekonomické teórie, na druhej strane však chce veriť tomu, že takým nie je, že je „lepší“. Druhou podobou nečistého altruizmu je ostych z pocitu viny – ľudia skrátka nechcú, aby očakávania druhých zostali nenaplnené.

Táto takzvaná averzia k strate je čímsi extrémne fundamentálnym, niečím, čo sa v nás vnútorne vyvinulo. Pri strate sa aktivizuje iná časť mozgu ako pri zisku, preto príliš neprekvapí, že sú nám vlastné asymetrické reakcie na zisk a stratu. Zdá sa jednoducho, že sme evolučne naprogramovaní na to, mať silnejšiu reakciu na zlé veci než na tie dobré.

Lukáš Kovanda,
hlavný ekonóm Trinity Bank
Text vyšiel v LN.

TAK TO VIDÍM JA

Zužitkujme geotermálny potenciál Slovenska

Oto Halás

generálny riaditeľ,
Slovgeoterm

Začiatkom leta sa v médiách objavili informácie o veľkom záujme ministra hospodárstva Richarda Sulíka o košický geotermálny projekt. Našťastie, neostalo iba pri jeho prvotnom nadšení a v súčasnosti prebiehajú rokovania medzi zástupcami Teplárne Košice a spoločnosťou Geoterm Košice. Tá vlastní tri jestvujúce geotermálne vrty v katastri obce Svinica a disponuje prieskumným územím, ktoré ju oprávňuje vykonávať v tejto lokalite hydrogeologický prieskum.

Že by sa konečne podarilo doviesť geotermálne teplo do Košíc?

Bola by to výborná správa pre obyvateľov mesta, pre región, ale aj pre celé Slovensko. Realizácia projektu by z dlhodobého hľadiska priniesla stabilizáciu ceny tepla znížením závislosti od fluktuácie cien fosílnych palív, zníženie emisného zafarbenia ovzdušia a v neposlednom rade možnosť regionálneho rozvoja formou sekundárneho využívania geotermálnej energie napríklad pre rekreačné zariadenia alebo akvapark.

Geotermálna energia na Slovensku však nie je iba o košickom projekte. Okrem množstva termálnych kúpalísk a viacerých skleníkových hospodárstiev sa využíva aj na výrobu tepla pre sústavy centralizovaného zásobovania teplom v štyroch mestách. Je to dosť? Vzhľadom na potenciál, ktorý Slovensko ako nadpriemerná európska krajina z hľadiska

možností využitia geotermálnej energie má, to určite nie je uspokojivý stav. Prírodné hydrogeotermálne podmienky nám totiž dovoľujú viac – napríklad aj výstavbu geotermálnej elektrárne, ktorú zatiaľ nemáme. Áno, počiatočné investičné náklady na realizáciu geotermálnych vrtov sú pomerne vysoké. Nezanedbateľné je aj určité geologické riziko, ktoré sa však zodpovednou predprojektovou prípravou dá v mnohých prípadoch eliminovať. Na druhej strane je devízou to, že ide o stabilný, spoľahlivý, ekologicky neškodný a uhlíkovo neutrálny obnoviteľný zdroj energie.

Štát však nevychádza geotermálnym projektom práve v ústrety. A to či už komplikovaným a zdĺhavým povoľovacím procesom, nesúladam stavebného, vodného a geologického zákona v tejto oblasti, tak napríklad

Štát nevychádza geotermálnym projektom práve v ústrety.

aj nemožnosťou využitia finančných prostriedkov z Operačného programu Kvalita životného prostredia na nové geotermálne vrty. A to aj napriek tomu, že výzvy sú explicitne určené okrem iného na „výstavbu zariadení na využitie geotermálnej energie“. Prečo, keď napríklad v Maďarsku je takmer každý nový geotermálny vrt spolufinancovaný z rovnakých európskych zdrojov?

Aj napriek nie ideálnemu prostrediu sa priebežne pripravujú nové geotermálne projekty, financované prevažne zo súkromných zdrojov, ktoré sú zamerané či už na vykurovanie, výrobu elektriny alebo ich kombináciu. Perspektívne sú najmä projekty geotermálnych elektrární v lokalitách Žiar nad Hronom a Prešov, pri ktorých sa zvažuje aj možnosť dodávky tepla. Pripravený je projekt na priemyselné využitie ge-

otermálnej energie v Liptovskom Mikuláši, v pokročilom štádiu je aj projekt zameraný na vykurovanie mesta Kežmarok.

V súvislosti so záväzkom Slovenska obmedziť emisie a zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie predstavuje práve geotermálna energia optimálny zdroj, ktorý môže významnou mierou napomôcť k dosiahnutiu spoločného európskeho cieľa uhlíkovo neutrálnej ekonomiky v roku 2050. Je iba na nás, aby sme dostupný geotermálny potenciál efektívne a trvalo udržateľne využívali. Celospoločenským záujmom by tiež malo byť, aby sme hľadali cesty a riešenia, ako rozvoju využívania geotermálnej energie pomôcť. Pretože to má zmysel. Potvrďujú to úspešné domáce geotermálne projekty, ale najmä desiatky ďalších zrealizovaných po celom svete.

Týždenné údaje o otvorených podielových fondoch

Stav k 18. decembru 2020

Názov fondu	Kategória fondu	Denominácia mena	Aktuálna cena podielu	Čistá hodnota aktív fondu v SR v EUR	Maximálna prednážna cena podielu	Minimálna nákupná cena podielu	Výkonnosť fondu v denominačnej mene podielu v %						
							Výdenné	mesiac	3 mesiace	6 mesiacov	rok		
Amundi Luxembourg S.A., organizačná zložka Slovensko													
Amundi Fund Solutions - Balanced EUR	Z	UCITS	VP	EUR	82,960000	20 537 159,07	87,108000	82,960000	0,52	1,22	4,71	7,88	2,38
Amundi Fund Solutions - Balanced USD	Z	UCITS	VP	USD	101,580000	52 373,90	106,659000	101,580000	1,47	4,67	8,58	17,75	13,09
Amundi Fund Solutions - Buy and Watch High Income Bond 01/2025 A EUR (D)	D	UCITS	VP	EUR	49,560000	0,00	50,799000	49,064400	-0,08	2,46	5,56	11,57	
Amundi Fund Solutions - Buy and Watch High Income Bond 01/2025 A EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	49,560000	1 939 756,69	50,799000	49,064400	-0,08	2,46	5,56	11,57	
Amundi Fund Solutions - Buy and Watch High Income Bond 11/2024 A EUR (AD) (D)	D	UCITS	VP	EUR	49,310000	374 255,40	50,542750	48,816900	-0,24	2,11	3,25	8,68	-1,83
Amundi Fund Solutions - Buy and Watch High Income Bond 11/2024 A EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	49,310000	374 255,40	50,542750	48,816900	-0,24	2,11	3,25	8,68	-1,83
Amundi Fund Solutions - Buy and Watch High Income Bond 11/2024 A EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	50,210000	3 304 050,07	51,465250	49,707900	-0,22	2,12	5,15	10,67	-0,04
Amundi Fund Solutions - Buy and Watch High Income 06/2025 A EUR ND	D	UCITS	VP	EUR	52,770000	2 809 927,89	54,089250	52,242300	-0,02	1,60	4,02	8,78	3,01
Amundi Fund Solutions - Buy and Watch High Income 07/2025 A EUR ND	D	UCITS	VP	EUR	52,090000	1 284 013,08	53,392250	51,569100	0,02	1,86	4,18	8,77	2,06
Amundi Fund Solutions - Conservative EUR	Z	UCITS	VP	EUR	8,830000	7 445 942,59	9,271500	8,830000	0,34	0,80	3,03	5,62	2,56
Amundi Fund Solutions - Conservative USD	Z	UCITS	VP	USD	10,810000	6 414,26	11,350500	10,810000	1,22	4,24	6,82	15,25	13,31
Amundi Fund Solutions - Diversified Growth	Z	UCITS	VP	EUR	66,240000	6 570 079,58	69,552000	66,240000	0,81	1,19	5,29	7,97	-2,08
Amundi Funds - Absolute Return Multi-Strategy A EUR (C)	AI	UCITS	VP	EUR	64,090000	6 675 061,56	67,740500	64,090000	2,09	4,03	6,87	4,09	
Amundi Funds - Asia Equity Concentrated A EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	172,080000	1 822 914,36	179,823600	172,080000	-0,49	0,27	9,67	19,61	13,77
Amundi Funds - Asia Equity Concentrated A USD (C)	A	UCITS	VP	USD	41,310000	192 972,36	43,168950	41,310000	0,56	3,48	13,18	31,56	26,37
Amundi Funds - Emerging Europe and Mediterranean Equity A EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	16,580000	11 074 523,87	17,326100	16,580000	-0,42	6,56	10,68	6,15	-16,81
Amundi Funds - Emerging Europe and Mediterranean Equity A USD (C)	A	UCITS	VP	USD	20,280000	151 538,90	21,192600	20,280000	0,65	9,98	14,12	16,08	-8,19
Amundi Funds - Emerging Markets Bond A EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	17,410000	3 867 121,65	18,193450	17,410000	0,17	0,17	2,11	0,40	-5,07
Amundi Funds - Emerging Markets Bond A EUR Hgd (C)	D	UCITS	VP	EUR	58,300000	2 476 756,08	60,923500	58,300000	0,88	3,31	5,10	8,47	-2,97
Amundi Funds - Emerging Markets Bond A USD (C)	D	UCITS	VP	USD	21,280000	308 257,19	22,376700	21,280000	0,85	3,25	5,24	8,85	-6,67
Amundi Funds - Emerging Markets Local Currency Bond A EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	70,510000	4 574 598,83	73,682950	70,510000	0,18	1,05	3,75	1,03	-5,72
Amundi Funds - Emerging Markets Local Currency Bond A USD (C)	D	UCITS	VP	USD	86,280000	44 115,41	90,162600	86,280000	1,22	4,29	7,02	10,52	4,04
Amundi Funds - Emerging Markets Short Term Bond A2 EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	54,530000	2 976 662,32	56,983850	54,530000	0,72	3,28	4,91	8,95	2,33
Amundi Funds - Emerging World Equity A EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	149,230000	62 813 806,99	155,945350	149,230000	-0,51	2,00	10,89	17,49	3,32
Amundi Funds - Emerging World Equity A USD (C)	A	UCITS	VP	USD	131,980000	158 345,21	137,919000	131,980000	0,53	5,27	14,39	28,54	14,04
Amundi Funds - Euro Aggregate Bond A2 EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	105,670000	23 558 523,97	110,425150	105,670000	-0,25	0,30	2,31	5,19	3,36
Amundi Funds - Euro Alpha Bond A EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	51,370000	8 524 912,91	53,681650	51,370000	0,10	0,31	3,40	3,07	5,40
Amundi Funds - Euro Alpha Bond A USD (C)	D	UCITS	VP	USD	62,850000	94 582,71	65,678250	62,850000	1,16	3,54	6,67	12,76	16,32
Amundi Funds - Euro Corporate Bond A2 EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	103,870000	5 252 455,26	108,544150	103,870000	-0,16	0,54	2,40	4,67	0,81
Amundi Funds - Euro Corporate Bond A2 EUR (C)	D	UCITS	VP	USD	113,610000	28 461,17	118,722450	113,610000	0,89	3,77	5,63	14,50	11,27
Amundi Funds - Euro Government Bond A2 EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	52,950000	21 470 223,87	55,933750	52,950000	-0,34	0,09	1,67	3,91	3,66
Amundi Funds - Euro Government Bond A2 USD (C)	D	UCITS	VP	USD	57,140000	88 791,24	59,711300	57,140000	0,70	3,31	4,90	13,67	14,42
Amundi Funds - Euro Multi-Asset Target Income A2 EUR (C)	Z	UCITS	VP	EUR	53,940000	2 974 599,30	56,367300	53,940000	0,65	1,95	5,52	9,04	5,85
Amundi Funds - Euro Multi-Asset Target Income A2 EUR QTI (D)	Z	UCITS	VP	EUR	50,640000	1 721 176,58	52,918800	50,640000	0,68	1,97	4,71	7,38	2,36
Amundi Funds - Euroland Equity A EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	8,230000	10 624 880,82	8,603050	8,230000	1,98	1,98	9,59	10,03	-2,67
Amundi Funds - Euroland Equity A USD (C)	A	UCITS	VP	USD	10,060000	6 965,36	10,512700	10,060000	3,07	5,12	12,91	20,33	-7,59
Amundi Funds - European Equity Small Cap A EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	181,110000	11 266 482,37	189,259950	181,110000	3,11	3,29	9,55	18,39	-0,68
Amundi Funds - European Equity Small Cap A USD (C)	A	UCITS	VP	USD	221,580000	84 233,36	231,551100	221,580000	4,19	6,61	13,12	29,50	9,64
Amundi Funds - European Equity Sustainable Income A2 EUR SATI (D)	A	UCITS	VP	EUR	44,620000	24 045 620,15	46,627900	44,620000	1,97	1,13	4,99	2,86	-13,91
Amundi Funds - European Equity Sustainable Income A2 EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	57,770000	7 760 418,39	60,369650	57,770000	1,96	1,12	4,98	5,34	-9,32
Amundi Funds - European Equity Value A EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	114,280000	15 682 776,85	119,422600	114,280000	2,15	2,57	15,11	13,29	-11,98
Amundi Funds - European Equity Value A USD (C)	A	UCITS	VP	USD	139,990000	20 542,64	146,289550	139,990000	3,22	5,87	18,81	24,04	-2,70
Amundi Funds - Global Aggregate Bond A2 EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	50,500000	50 365 392,97	53,365390	50,500000	-0,27	1,07	4,33	6,54	-6,54
Amundi Funds - Global Aggregate Bond A2 USD (C)	D	UCITS	VP	USD	119,850000	29 955,80	125,243250	119,850000	0,63	0,83	2,10	4,00	3,15
Amundi Funds - Global Ecology ESG A EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	334,730000	9 782 136,80	349,792850	334,730000	2,57	1,95	6,53	14,84	9,44
Amundi Funds - Global Ecology ESG A USD (C)	A	UCITS	VP	USD	409,290000	217 229,19	427,708050	409,290000	3,65	5,23	11,04	25,49	20,72
Amundi Funds - Global Equity Sustainable Income A2 USD (C)	A	UCITS	VP	USD	109,150000	396 369,07	114,061750	109,150000	1,58	5,26	12,18	15,93	5,71
Amundi Funds - Global Equity Sustainable Income A2 USD QTI (D)	A	UCITS	VP	USD	80,980000	884 108,13	83,724100	80,980000	1,58	5,26	10,93	13,39	0,81
Amundi Funds - Global Equity Sustainable Income A2 EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	89,230000	8 525 446,00	93,245350	89,230000	0,54	1,99	8,75	5,99	-4,20
Amundi Funds - Global Equity Sustainable Income A2 EUR QTI (D)	A	UCITS	VP	EUR	49,820000	25 065 369,45	52,061900	49,820000	0,52	1,99	7,46	3,53	-8,72
Amundi Funds - Global Macro Forex A EUR (C)	AI	UCITS	VP	EUR	95,420000	2 305,73	99,713900	95,420000	0,21	0,45	0,35	-0,66	-2,75
Amundi Funds - Global Macro Forex A USD (C)	AI	UCITS	VP	USD	52,560000	188,99	54,562500	52,560000	1,17	3,87	4,06	8,39	7,40
Amundi Funds - Global Multi-Asset A EUR (C)	Z	UCITS	VP	EUR	112,900000	1 140 428,42	117,980500	112,900000	0,99	3,40	9,89	13,39	-5,67
Amundi Funds - Global Multi-Asset A USD (C)	Z	UCITS	VP	USD	137,020000	140 216,54	143,185900	137,020000	1,96	6,07	12,39	22,98	15,46
Amundi Funds - Global Multi-Asset Target Income A2 EUR Hgd (C)	Z	UCITS	VP	EUR	51,510000	8 622 049,20	53,827950	51,510000	0,72	2,20	5,08	8,83	5,02
Amundi Funds - Global Multi-Asset Target Income A2 EUR Hgd QTI (D)	Z	UCITS	VP	EUR	39,700000	18 370 678,39	41,486500	39,700000	0,74	2,19	3,93	6,43	4,00
Amundi Funds - China Equity A EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	19,990000	3 486 255,12	20,895500	19,990000	0,55	-2,58	8,82	17,45	24,70
Amundi Funds - China Equity A USD (C)	A	UCITS	VP	USD	24,460000	459 915,37	25,560700	24,460000	1,62	0,53	12,30	28,53	37,65
Amundi Funds - Japan Equity A EUR (C)	A	UCITS	VP	EUR	130,440000	4 092 723,40	136,309800	130,440000	0,15	0,28	7,82	12,81	12,61
Amundi Funds - Japan Equity A USD (C)	A	UCITS	VP	USD	73,640000	20 318,97	76,953800	73,640000	0,89	3,41	11,15	23,35	24,24
Amundi Funds - Multi-Asset Sustainable Future A EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	105,550000	236 343,12	110,299750	105,550000	1,01	0,37	3,30	5,28	0,27
Amundi Funds - Optimal Yield A EUR (C)	D	UCITS	VP	EUR	106,840000	1 870 135,80	111,674800	106,840000	0,32	1,46	2,91	5,28	0,27
Amundi Funds - Pioneer Flexible Opportunities A EUR (C)	Z	UCITS	VP	EUR	82,410000	135 077,90	86,118450	82,410000	0,46	-0,17	5,69	4,54	-5,66
Amundi Funds - Pioneer Flexible Opportunities A EUR Hgd (C)	Z	UCITS	VP	EUR	66,660000	128 394,76	69,659700	66,660000	1,65	3,06	8,74	13,73	2,33
Amundi Funds - Pioneer Flexible Opportunities A USD (C)	Z	UCITS	VP	USD	101,480000	1 163,31	106,046600	101,480000	1,68	3,20	9,21	14,55	4,44
Amundi Funds - Pioneer Global Equity A EUR (C)	A												

UŽ
ZAJTRA
V HN20 OTÁZOK O POPLATKOCH
ZA LIEKY A POMÔCKY

Doplatky za lieky by sa mali zrušiť

ROZHOVOR

Penzisti a deti mali mať v novom roku lieky zadarmo. Pandémia však spôsobila, že sa bude v zdravotníctve šetriť. O potrebných zmenách hovoria odborníci Asociácie na ochranu práv pacientov Mária Lévyová, Dominik Tomek a Elena Marušáková.

Zuzana Dzvóniková

©hn

zuzana.dzvонikova@mafrasslovakia.sk

Môžeme očakávať v novom roku nejaké zmeny v poplatkoch za lieky alebo v limitoch v doplatkoch za lieky?

Novela zákona, ktorej podstatou bola zmena doplatkov, bola presunutá do roku 2021. Rovnako nebola nateraz novelizovaná ani vyhláška, ktorá by umožnila zníženie doplatkov za lieky. Práve táto vyhláška totiž definuje spôsob určenia štandardnej dávky liečiva a maximálnu výšku úhrady zdravotnej poisťovne za túto dávku. Navrhovateľ požiadal listom z 20. novembra 2020 o presun návrhu zákona na najbližšie rokovanie schôdze Národnej rady v roku 2021.

Pacienti na Slovensku sú dlhodobo konfrontovaní so sústavným nárastom spoluúčasti na

Potrebné úsporné opatrenia by mali znížiť výdavky v zdravotníctve.

SNÍMKA: DREAMSTIME

úhrade za lieky. Hrozí, že sa pre pandémiu tieto poplatky ešte viac zvýšia? Alebo môžu dokonca klesnúť?

Nateraz sa podľa našich informácií veľké zmeny ani zníženie doplatkov nechystajú. A je veľmi ťažké predvídať, čo nás čaká na budúci rok. Na zmiernenie ekonomických dôsledkov pandémie a v zmysle nového spôsobu financovania zdravotníctva sa síce v ďalšom roku predpokladá dofinancovanie verejného zdravotného poistenia vo výške 246 miliónov eur, avšak nie je to postačujúca suma. V novele zákona, ktorý mal zrušiť doplatky za lieky dôchodcom, ťažko zdravotne postihnutým a deťom do šesť rokov, sa rátať s tým, že v roku 2021 sa rozpočet zvýši o 37 miliónov. Úsporné opatrenia na budúci rok by však práve naopak mali zní-

”

Dlhodobo upozorňujeme na to, že sú potrebné zmeny v oblasti schvaľovania drahých liekov a liekov na výnimky.

žiť výdavky v zdravotníctve o 107 miliónov eur. Ušetriť by sa malo na liekoch, zdravotníckych pomôckach, CT a MR vyšetreniach. Na jednej strane sa očakáva nerealne šetrenie a na druhej strane pomerne veľké kompenzácie.

Nastanú nejaké zmeny aj v príspevkoch na kompenzačné pomôcky?

Príspevky plánuje novelizovať ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny. Pripravuje novelu zákona, kde sme za pacientov požiadali o aktívnu spoluprácu na príprave. Ide totiž o kľúčovú oblasť, ktorá zasahuje do každodenného života pacientov, a preto by mali byť pri tom. Je potrebné aktívne vstupovať do zmien, aby sa predišlo zavedeniu takých zmien, ktoré by mohli mať na pacientov negatívny dosah.

Čo je v oblasti liekovej politiky alebo kompenzačných pomôcok nevyhnutné zmeniť?

Dôležitá je štandardizácia základného nároku, o ktorej sa dlhodobo hovorí, avšak nutné je aj presadzovať zavedenie možnosti zosobnenia nároku pri špecifických ochoreniach. To sa týka liekov, zdravotníckych pomôcok od zdravotných poisťovní i kompenzačných príspevkov, ktoré spadajú pod úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Je veľa pacientov, ktorí majú veľmi špecifické ochorenie, alebo majú špecifický priebeh a do tabuliek sa jednoducho nevojdú. Kvôli svojej špecifickosti by však nemali prichádzať o možnosť liečiť sa a žiť čo najkvalitnejší život. Ak má na príklad detský pacient nárok na úhradu elektrického vozíčka raz za sedem rokov a reálne rastie tak, že potrebuje nový o čosi skôr, mal by mať nárok na nový vozíček vtedy, keď ho už potrebuje, aby sa rodičia nemuseli doprosovať o pomoc rôznymi verejnými zbierkami.

Kde môžu pacienti, ktorí potrebujú drahé lieky a chýbajú im na ne financie, hľadať pomoc?

Naša asociácia pomáha pacientom aj s vymáhaním ich nároku. Žiadostí týkajúcich sa takejto pomoci máme v rámci poradenstva stále pomerne veľa. Foriem financovania liekov, ktoré nespádajú do bežnej liečby, je viac. V prvom rade je potrebné, aby lekár na základe potreby medicínskej indikácie požiadal príslušnú zdravotnú poisťovňu o ich úhradu. Pacienti by sa nemali vzdávať po prvom neodsúhlasení liečby, často je potreb-

né odvolať sa. To je však náročné a zaťažujúce pre pacientov aj pre lekárov. Dlhodobo upozorňujeme na to, že sú potrebné zmeny v oblasti schvaľovania drahých liekov a liekov na výnimky. Chýbajú nám k tomu vykonávacie predpisy, ktoré by stanovovali postupy pri schvaľovaní liečby na výnimky, a, samozrejme, aj finančné zdroje na ich úhradu. V niektorých prípadoch je možné hľadať možnosť zaradenia do klinického skúšania, ak ide o liek v skúšobnej fáze.

Ako v tejto veci môže pomôcť či už možno aj pomohla vaša asociácia?

Asociácia na ochranu práv pacientov poskytuje bezplatné právne poradenstvo v oblasti zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Snažíme sa poskytovať praktickú pomoc alebo radu všetkým pacientom, ktorí sa na nás obrátia. Mnohí pacienti očakávajú, že vstúpime priamo do rokovania v ich mene so zdravotnými poisťovňami, prípadne s ministerstvom zdravotníctva. Sme občianske združenie a nemáme na to legislatívne kompetencie. A ani personálne nie sme takí vybavení, aby sme mohli pacientom zabezpečovať takéto služby. Okrem toho sa venujeme súvisiacej legislatíve a angažujeme sa za primerané financovanie zdravotnej starostlivosti. V oblasti liekov upozorňujeme na to, že mnohé chronické ochorenia a ich farmakoterapia sú nedostatočne financované. Tisíce chronických pacientov ako reumatici, alergici, psoriatici a iní nedostávajú z rôznych príčin štandardnú a hradebnú liečbu.

ZDRAVOTNÍCTVO

K neregistrovaným liekom by sa pacienti mali dostať ľahšie

**ZMENA ČÍSLO 1:
ÚNOSNÝ POPLATOK**

V liekovej politike sa prihladá na potreby pacienta, aby mal pri každej diagnóze dostupnú účinnú liečbu buď bez doplatku, alebo s únosným poplatkom. V zozname kategorizovaných liekov bude od januára 4 327 liekov, čo je v porovnaní s rokom 2020 o 262 liekov viac. Bez doplatku bude od nového roka celkovo 1 281 liekov.

**ZMENA ČÍSLO 2:
SYSTÉM POVOLOVANIA**

Pripravujú sa zmeny na povoľovanie terapeutického použí-

tia neregistrovaného lieku alebo v takej indikácii, ktorá nie je uvedená v rozhodnutí o registrácii humánneho lieku.

Tak by sa mohol výrazne zjednodušiť proces schvaľovania použitia neregistrovaného lieku alebo registrovaného lieku v neregistrovanej indikácii. Zjednodušenie má byť uskutočnené zavedením oznamovacieho princípu pre individuálne žiadosti a zjednodušením žiadosti o skupinové povolenie terapeutického použitia lieku. Tým sa skráti časové obdobie na získanie povolenia.

**ZMENA ČÍSLO 3:
INOVATÍVNE LIEKY**

Nový spôsob posudzovania nákladovej efektívnosti liekov podporí vstup preukázateľne účinných inovatívnych liekov. Pripravuje sa novela zákona o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a diietických potravín na základe verejného zdravotného poistenia. Prinesie to transparentnosť a efektívnosť v rozhodovacích procesoch so zohľadnením pohľadu pacientov. Zavedie sa povinnosť posudzovania nákladovej efektívnosti všetkých liekov, nový systém uza-

tvárania zmlúv o podmienkach úhrady liekov na úrovni ministerstva a zjednodušenie podmienok pre rozšírenie indikačných obmedzení lieku. Chystá sa zmena vyhlášky o liekoch a zdravotníckych pomôckach, ktoré môže obstaráť zdravotná poisťovňa. Dôvodom je zmena systému centrálne nakupovaných liekov.

**ZMENA ČÍSLO 4:
VYSOKÉ NÁKLADY**

Liek Kaftrio, ktorý sa používa pri liečbe cystickej fibrózy, nie je na Slovensku zaradený v zozname kategorizovaných liekov, te-

da liekov dostupných automaticky z verejného zdravotného poistenia. V prípade, že ošetrujúci lekár uzná, že pacient je vhodný na liečbu uvedeným liekom, môže liek indikovať a následne žiadať o súhlas zdravotnej poisťovne s jeho úhradou.

**ZMENA ČÍSLO 5:
DOBROVOLNÉ OČKOVANIE**

Očkovanie proti COVID-19 bude na dobrovoľnej báze a bez doplatku pacienta. Keďže proces výroby vakcín je postupný, rovnako tak očkovanie nebude okamžite dostupné pre všetkých, ale

bude prebiehať postupne. V prvom rade budú zaočkovani zdravotníci a personál orgánov, ktoré zabezpečujú podporné činnosti pri zvládnutí epidémie. Sem patria napríklad policajti a hasiči. Rovnako budú medzi prvými očkovaní ľudia, u ktorých má ochorenie najťažší klinický priebeh. V druhej línii bude môcť byť očkovaná všeobecná populácia. Vzhľadom na očkovanie sa môže človek poradiť so svojím všeobecným lekárom, ktorý najlepšie pozná jeho zdravotný stav, aktuálne ochorenia a liečbu, ktorú pacient dosiaľ absolvoval. (DZV)

Uplatnite si nárok na finančnú pomoc

Štát ponúka niekoľko druhov finančnej pomoci pri zlom zdravotnom stave.

SNÍMKA: DREAMTIME

LEGISLATÍVA

Ak na zmiernenie nepriaznivého zdravotného stavu potrebujete kompenzačnú pomôcku, štát vám na ňu môže prispieť. Kedy môžete získať peniaze a ako postupovať pri žiadosti, vysvetľuje Marianna Šebová, hovorkyňa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny.

Zuzana Dzvoničková @hn
zuzana.dzvoničkova@mafrasslovakia.sk

1. POSKYTNUTIE PEŇAŽNÉHO PRÍSPEVKU
Príspevok na kúpu pomôcky si môžete nárokovať vtedy, ak máte zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50 percent a ste na požadovanú pomôcku odkázaný. Osoba, ktorá žiada o peňažný príspevok na druhý mechanický či elektrický vozík alebo druhý načúvací aparát, musí preukázať poskytnutie alebo zapožičanie prvého mechanického či elektrického vozíka alebo prvého načúvacieho aparátu, ktoré boli financované z verejného zdravotného poistenia. Ďalšou podmienkou je komplexný posudok, ktorý vydá príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. V ňom musí byť peňažný príspevok na kúpu pomôcky navrhnutý ako vhodná forma kompenzácie sociálnych dôsledkov ťaž-

kého zdravotného postihnutia. Žiadateľ nesmie vlastníť majetok vo väčšej hodnote ako 39 833 eur a jeho mesačný príjem alebo príjem spoločne posudzovaných osôb za zisťovaný kalendárny rok nesmie presiahnuť päťnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, teda sumu 1 074,15 eura.

2. MAXIMÁLNE ZOHLADŇOVANÉ SUMY
Peňažný príspevok môžete získať len na tie pomôcky, ktoré sú uvedené v zozname ministerstva práce. V ňom sú uvedené aj maximálne zohľadňované sumy z ceny pomôcok. Zákon neumožňuje poskytnúť peňažný príspevok na kúpu pomôcky poskytovanej alebo zapožičiavanej na základe verejného zdravotného poistenia. Výnimkou je len kúpa druhého mechanického alebo elektrického vozíka alebo druhého načúvacieho aparátu. Rozhodovaniu o peňažnom príspevku predchádza

posudková lekárska a sociálna činnosť a obstaranie podkladov potrebných na rozhodnutie. Nárok na peniaze vzniká až právoplatným rozhodnutím príslušného úradu práce v mieste trvalého bydliska žiadateľa.

3. POČAS MIMORIADNEJ SITUÁCIE
Konanie o priznaní príspevku sa začína na základe žiadosti fyzickej osoby. Žiadosť môžete podať písomne alebo elektronicky prostredníctvom portálu slovensko.sk, ak ju viete podpísať zarúčeným elektronickým podpisom. Počas mimoriadnej situácie súvisiacej s ochorením COVID-19 je možné žiadosť podať aj e-mailom.

4. POVINNÝ OBSAH DOKUMENTU
Žiadosť musí obsahovať meno a priezvisko žiadateľa, dátum narodenia a rodné číslo, adresu trvalého alebo prechodného pobytu a vyplnený odborný nález špecializovaného lekára. K žiadosti stačí doložiť aktuálne nálezy od odborných lekárov, s výnimkou situácií, ak stav posudzovanej osoby je chronický s trvalým poškodením, miera funkčnej poruchy je definitívna a od ďalšej liečby nemožno očakávať zlepšenie, alebo ak od posledného posúdenia zdravotného stavu neuplynulo viac ako šesť mesiacov. Ďalej je nutné uviesť potvrdenie

o príjme žiadateľa a príjme osôb s ním spoločne posudzovaných za predchádzajúci kalendárny rok pred podaním žiadosti. Zároveň musí žiadateľ doložiť vyhlásenie o majetku fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Počas mimoriadnej situácie súvisiacej s ochorením COVID-19 sa overenie podpisu na tomto vyhlásení nevyžaduje. Vyhlásenie však nesmie byť staršie ako tri mesiace. Napokon treba uviesť druh peňažného príspevku, o ktorý sa žiada, a tiež odôvodnenie žiadosti.

Pozor!
Peňažný príspevok na kúpu nie je možné poskytnúť na tie pomôcky, ktoré boli zakúpené pred dňom vypracovania komplexného posudku.

5. STRUČNÝ NÁVOD NA VYPLNENIE
V časti A je potrebné označiť krížikom druh peňažného príspevku, o ktorý žiadate. Zároveň je potrebné čitateľne, najlepšie paličkovým písmom, dopísať aj názov pomôcky. V časti B sa uvádzajú údaje o žiadateľovi. Ak žiada o príspevok rodič pre maloleté dieťa, do tejto časti uvedie údaje maloletého dieťaťa a údaje o sebe ako zákonnom zástupcovi uvedie v časti C. V časti D sa uvádzajú údaje o osobách, ktoré patria do okruhu spoločne posudzovaných osôb. Ak napríklad žiadateľ žije v spoločnej domácnosti s manželkou a dvomi nezaopatrenými deťmi, musí v časti D uviesť údaje o manželke a nezaopatrených deťoch. V časti E sa uvádzajú príjmy žiadateľa a spoločne posudzovaných osôb. V časti F sa uvádza, či sa žiadateľovi poskytuje sociálna služba a v časti G odôvodnenie žiadosti, ktoré je jej povinnou náležitosťou. Časť J sa týka spôsobu výplaty peňažného príspevku a žiadateľ krížikom označí, pre ktorý spôsob výplaty sa rozhodol. Ak chce žiadateľ dostať peniaze na účet na Slovensku, musí uviesť číslo účtu a označiť, či je, alebo nie je jeho majiteľom. V časti K žiadateľ svojím podpisom vyhlasuje, že uvedené údaje sú pravdivé a že si je vedomý právnych následkov v prípade uvedenia nepravdy.

FINANCIE

Aké sumy doplatkov za lieky vám môžu vrátiť poisťovne nad rámec zákona

VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÁ POISŤOVŇA
Limit vo výške 12 eur sa vzťahuje na poistenca, ktorý je držiteľom preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, poberateľov invalidného alebo invalidného výsluhového dôchodku a poistenca, ktorý je invalidný a nevznikol mu nárok na invalidný dôchodok. Na limit vo výške 30 eur majú nárok poberateľa starobného dôchodku, dôchodku z výsluhového zabezpečenia policajtov a vojakov vo veku ustanovenom na vznik nároku na starobný dôchodok, poberateľa dôchodku z iného členského štátu Európskej únie, z Nórska, Lichtenštajnska, Islandu, zo Švajčiarska, ak nie je takáto osoba poistená v tomto členskom štáte a nie je poberateľom dôchodku z tretieho štátu, poistenci, ktorí dovŕšili dôchodkový vek a nevznikol im nárok na sta-

robný dôchodok a poistenci, ktorí sú poberateľom predčasného dôchodku a nevznikol im nárok na starobný dôchodok. Limit vo výške 10 eur sa vzťahuje na poistencov vo veku nedovŕšených šiestich rokov. Limit vo výške 0 eur sa vzťahuje na poistencov vo veku nedovŕšených šiestich rokov, ktorý sú držiteľom preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom. Ak sa na poistenca vzťahuje niekoľko limitov spoluúčasti súčasne, uplatní sa limit spoluúčasti výhodnejší pre poistenca. V rámci produktu s názvom Peňaženka zdravia môžu poistenci Všeobecnej zdravotnej poisťovne dostať späť doplatky za lieky až do výšky 200 eur.

ZDRAVOTNÁ POISŤOVŇA DÓVERA
Poisťovňa ponúka klientom produkt s názvom Výhoda 200 +

200. Vďaka nej môžu získať späť doplatky za lieky a diietické potraviny až do výšky 200 eur. Doplatky za lieky sa tak môžu vrátiť nielen osobám, ktoré na to majú nárok zo zákona, ale aj ostatným klientom poisťovne. Mnohí poistenci limit 200 eur už vyčerpali. Preto všetkým osobám poisteným v Dôvere poskytne poisťovňa možnosť získať späť ďalších 100 eur. Výhoda 200 + 200 sa od 1. januára 2021 zmení na 300 + 300 a umožní poistencom získať späť doplatky za lieky a diietické potraviny až do výšky 300 eur.

Doplatky sa preplácajú za často predpisované lieky, viaceré antibiotiká, lieky proti alergii, očkovacie látky proti vírusom HPV u dievčat a chlapcov v 13. roku a diietické potraviny, ku ktorým patrí aj umelé mlieko. Doplatky poisťovňa neprepláta za zdravotnícke pomôcky, voľnopredajné lieky, diietické potraviny,

ny, ktoré sú na recept, ale si ich pacient hradí v plnej výške sám.

ZDRAVOTNÁ POISŤOVŇA UNION
Limit na doplatkoch za lieky sa vzťahuje okrem liekov aj na diietické potraviny a zdravotnícke pomôcky. U držiteľov preukazu zdravotne ťažko postihnutej osoby predstavuje sumu 12 eur, u starobných dôchodcov 30 eur a u detí do šiestich rokov 10 eur. To, či sú vaše lieky, diietické potraviny a zdravotnícke pomôcky hradené z verejného zdravotného poistenia, zistíte na stránke ministerstva zdravotníctva. Tu okrem ceny, ktorú hradí poisťovňa, a vášho doplatku nájdete zároveň aj informácie o lacnejších liekoch, ktoré majú rovnaké účinné látky ako originál. Zdravotná poisťovňa môže za istých podmienok vrátiť poplatky za lieky a diietické potraviny pre deti v neobmedzenej výške. (pzv)

Vzor žiadosti o poskytnutie peňažného príspevku na kompenzáciu

A. Peňažný príspevok na:				
1.	osobnú asistenciu			
2.	kúpu pomôcky			
3.	výcvik používania pomôcky			
4.	úpravu pomôcky			
5.	opravu pomôcky			
6.	kúpu zdvíhacieho zariadenia			
7.	kúpu osobného motorového vozidla			
a)	bez automatickej prevodovky			
b)	s automatickou prevodovkou			
8.	úpravu osobného motorového vozidla			
9.	prepravu			
10.	úpravu bytu			
11.	úpravu rodinného domu			
12.	úpravu garáže			
13.	kompenzáciu zvýšených výdavkov:			
a)	na diétne stravovanie			
b)	súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia			
c)	súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla			
d)	súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom			
B. Údaje o žiadateľovi				
Priezvisko	Meno	Titul	Rodinný stav	
Deň, mesiac, rok narodenia	Rodné číslo	Číslo OP	Štátna príslušnosť	
Adresa trvalého pobytu				
Ulica	Číslo	Telefón		
PSČ	Obec			
Adresa prechodného pobytu				
Ulica	Číslo	Telefón		
PSČ	Obec			
U cudzinca typ povolenia k pobytu				
Adresa miesta, kde sa obvykle zdržiava				
Ulica	Číslo	Telefón		
PSČ	Obec			
C. Údaje o zákonnom zástupcovi žiadateľa (rodič alebo súdom ustanovený opatrovník)				
Priezvisko	Meno	Titul	Rodinný stav	
Deň, mesiac, rok narodenia	Rodné číslo	Číslo OP	Štátna príslušnosť	
Adresa trvalého pobytu				
Ulica	Číslo	Telefón		
PSČ	Obec			
Adresa prechodného pobytu				
Ulica	Číslo	Telefón		
PSČ	Obec			
U cudzinca typ povolenia k pobytu				
Adresa miesta, kde sa obvykle zdržiava				
Ulica	Číslo	Telefón		
PSČ	Obec			
D. Údaje o spoločne posudzovaných osobách (manželka, rodič dieťaťa, dieťa) za predchádzajúci kalendárny rok				
Meno a priezvisko	Rodné číslo	Rodinný stav	Príbuzenský vzťah	Zamestnávateľ (škola)-názov, sídlo
E. Príjmové pomery žiadateľa a ďalších spoločne posudzovaných osôb za predchádzajúci kalendárny rok				
	Žiadateľ	Spoločne posudzované osoby		
Príjem zo závislej činnosti	☐	☐		
Príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti	☐	☐		
Dávky nemocenského poistenia	☐	☐		
Dávka v nezamestnanosti	☐	☐		
Dávky dôchodkového poistenia	☐	☐		
Dávka v hmotnej núdzi	☐	☐		
Rodičovský príspevok	☐	☐		
Peňažný príspevok na opatrovanie	☐	☐		
Príjmy z nájmu, prenájmu	☐	☐		
Výživné	☐	☐		
Iné	☐	☐		
Poznámka: O príjmových pomeroch je potrebné predložiť doklady pri podávaní žiadosti.				
F. Poskytované druhy sociálnych služieb				
V súčasnosti sa žiadateľovi poskytujú nasledovné druhy sociálnych služieb:				
G. Odôvodnenie žiadosti				
H. Poučenie žiadateľa				
Lekárska posudková činnosť sa vykonáva bez prítomnosti posudzovanej fyzickej osoby. Ak fyzická osoba chce byť prítomná na posúdení jej zdravotného stavu, musí o posúdenie požiadať písomne alebo podaním žiadosti elektronickými prostriedkami podpísané zarúčeným elektronickým podpisom.				
I. Informácia pre žiadateľa				
Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny – IČO: 30794536 spracúva Vaše osobné údaje (vrátane osobných údajov spoločne posudzovaných osôb) v zmysle zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a uvedené osobné údaje ďalej poskytuje orgánom verejnej moci. V prípade akýchkoľvek nejasností, problémov, otázok sa môžete obrátiť na mailovú adresu: ochranaosobnychudajov@upsvr.gov.sk.				
J. Spôsob výplaty				
☐ V hotovosti / na adresu trvalého pobytu v SR/prechodného pobytu v SR*				
☐ Na účet v banke v SR				
	Číslo účtu/kód banky			
	IBAN			
Majiteľom uvedeného účtu je – nie je* žiadateľ				
*nehodí sa prečiarknuť				
K. Vyhlásenie žiadateľa				
Vyhlasujem, že všetky údaje uvedené v žiadosti sú pravdivé a som si vedomý (á) právnych následkov v prípade uvedenia nepravdivých údajov.				
v dňa				
Podpis žiadateľa (zákonného zástupcu)				